

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 30. marraskuuta 2023
(OR. en)

16149/23

Toimielinten välinen asia:
2023/0438(COD)

COPEN 423
DROIPEN 172
MIGR 433
COSI 240
JAI 1587
CODEC 2359

EHDOTUS

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	28. marraskuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2023) 755 final
Asia:	Ehdotus – EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI vähimmäissäännöistä laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä neuvoston direktiivin 2002/90/EY ja neuvoston puitepäätöksen 2002/946/YOS korvaamisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2023) 755 final.

Liite: COM(2023) 755 final

Bryssel 28.11.2023
COM(2023) 755 final

2023/0439 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

vähimmäissäännöistä laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä neuvoston direktiivin 2002/90/EY ja neuvoston puitepäätöksen 2002/946/YOS korvaamisesta

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

- **Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet**

Muuttajien salakuljetus on rikollista toimintaa, jonka yhteydessä tavoitellaan voittoa kunnioittamatta ihmiselämää tai ihmisarvoa ja rikotaan perusoikeuksia. Se myös heikentää mahdollisuuksia päästä EU:n asettamiin muuttoliikkeen hallintaa koskeviin tavoitteisiin.

Muuttajien salakuljetuksen torjunta ja ehkäiseminen kuuluu Euroopan unionin painopisteisiin ja on avainasemassa pyrittäessä löytämään kokonaisvaltaisia ratkaisuja laittomaan muuttoliikkeeseen. Rikollisverkostot hyödyntävät ihmisten epätoivoa ja käyttävät maa-, meri- ja lentoreittejä laittomassa muuttoliikkeessä avustamiseen vaarantaen ihmisten hengen ja pyrkien kaikin tavoin maksimoimaan voittonsa.

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen kehotti unionin tilasta 13. syyskuuta 2023 pitämässään puheessa lujittamaan kaikkia EU:n käytössä olevia välineitä niin, että ne mahdollistavat muuttajien salakuljetuksen tuloksellisen torjunnan. Tätä varten olisi päivitettävä nykyistä, yli 20 vuotta sitten annettua lainsäädäntökehystä. Hän kehotti myös parantamaan muuttajien salakuljetuksen hallinnointia ja kasvattamaan EU:n virastojen, erityisesti Europolin, roolia. Lisäksi puheenjohtaja korosti tarvetta tehdä yhteistyötä kumppaneiden kanssa tämän maailmanlaajuisen haasteen ratkaisemiseksi. Sen vuoksi komissio järjestää kansainvälisen konferenssin, jossa perustetaan maailmanlaajuinen allianssi ja esitetään toimintakehotus muuttajien salakuljetuksen torjumiseksi.

Muuttajien salakuljetus EU:hun ja EU:n sisällä on ennätyksellisen vilkasta, sillä sen kysyntä kasvaa jatkuvasti. Taustasyinä ovat kehittymässä olevat ja pahenevat kriisit, erityisesti talouden taantumat ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat ympäristökatastrofit sekä monissa kolmansissa maissa käynnissä olevat konfliktit ja väestökehityksen paineet. Muuttajien salakuljetus lisää EU:hun laittomasti tulevien henkilöiden määrää: EU:n ulkorajoilla havaittiin vuonna 2022 noin 331 000 laitonta maahantuloa. Määrä on suurin sitten vuoden 2016, ja se on kasvanut edellisvuodesta 66 prosenttia.¹ Vuonna 2023 EU:n ulkorajoilla havaittiin syyskuun loppuun mennessä noin 281 000 laitonta rajanylitystä, mikä merkitsee 18 prosentin kasvua verrattuna samaan ajanjaksoon vuonna 2022. Samaan aikaan myös salakuljetustoiminta lisääntyi, mistä kertoo jäsenvaltioiden vuonna 2022 Frontexille ilmoittama muuttajien salakuljettajien ennätyksellinen määrä (yli 15 000).² Kun otetaan huomioon laittomien maahantulojen määrän kasvu vuonna 2023 ja monia lähtö- ja kauttakulkumaita koskettavat erilaiset maailmanlaajuiset kriisit, Eurooppaan suuntautuvien muuttovirtojen ja niihin liittyvän rikollisen salakuljetustoiminnan voidaan odottaa pysyvän vilkkaina ja mahdollisesti lisääntyvän edelleen.³

Arvioiden mukaan yli 90 prosenttia EU:hun laittomasti saapuvista henkilöistä käyttää salakuljettajien palveluja.⁴ Salakuljettajat ovat enimmäkseen järjestäytyneet rikollisryhmiksi. Lisäksi salakuljetusverkostot saavat rikollisesta toiminnastaan huomattavia voittoja, joiden

¹ Frontex, riskianalyysit 2023/2024.

² Frontex, riskianalyysit 2023/2024.

³ Frontex, riskianalyysit 2023/2024.

⁴ Europolin arvio.

määrän uskotaan olevan 4,7–6 miljardia euroa vuodessa maailmanlaajuisesti.⁵ Laittoman muuttoliikkeen vähentämiseksi on siksi ensisijaisen tärkeää, että salakuljettajien toimintaan reagoidaan tiukasti ja päättäväisesti. Muuttajien salakuljettajien häikäilemätön toiminta erityisesti merellä on arvioiden mukaan johtanut vuodesta 2014 alkaen kauhistuttavaan määrään kuolonuhreja (yli 28 000 ihmistä)⁶.

Noin puolet muuttajien salakuljetusverkostoista osallistuu myös muihin rikoksiin, kuten ihmiskauppaan ja laittomaan huumausainekauppaan sekä ampuma-aseiden salakuljetukseen. Samalla ne helpottavat luvattonta liikkumista EU:ssa. Lainvalvonta- ja oikeusviranomaisilla on monia jatkuvasti muuttuvia haasteita: salakuljettajat muuttavat ja mukauttavat toimintatapojaan nopeasti; sekä muuttajiin että lainvalvontaviranomaisiin kohdistetaan yhä enemmän uhkailua ja väkivaltaa;⁷ salakuljettajia on vaikea löytää ja pidättää, sillä he piilottelevat EU:n ulkopuolisissa maissa; toimintaan käytetään monenlaisia kulkuneuvoja, kuten merikelvottomia, vaikeasti havaittavia aluksia (esim. kalastusalukset ja metalliset tilapäisalukset), maantieajoneuvoja, joihin muuttajat piilotetaan vaarallisella tavalla, sekä kaupallisia ja tilauslentoja, joita käytetään yhä yleisemmin muuttajien tuomiseen EU:n lähellä sijaitseviin tai sen naapurimaihin, joista muuttajat pyrkivät sitten tulemaan laittomasti EU:hun;⁸ prosessin kaikissa vaiheissa käytetään digitaalisia välineitä muun muassa salakuljetuspalvelujen, -reittien ja -hintojen mainostamiseen verkossa sekä asiakirjojen väärentämiseen; toiminnassa käytetään kryptovaluuttoja, digitaalista rahaa tai muita epävirallisia maksumuotoja (esim. *hawala*)⁹.

Muuttajien salakuljetuksen torjunta on olennaisen tärkeää pyrittäessä hajottamaan järjestäytyneitä rikollisverkostoja, jotka voivat syyllistyä ihmisoikeusloukkauksiin ja aiheuttaa kuolemantapauksia, ja torjumaan EU:hun suuntautuvan laittoman muuttoliikkeen kasvua. Jotta lähestymistapa muuttoliikkeeseen olisi kokonaisvaltainen ja kestävä, edellytetään vankkoja ja tehokkaita toimia, joilla täydennetään molempia osapuolia hyödyttäviä kumppanuuksia lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa, pyritään ratkomaan muuttoliikkeen ja erityisesti laittoman muuttoliikkeen perimmäisiä syitä ja torjutaan samalla järjestäytyntä rikollisuutta, kuten muuttajien salakuljetusta ja ihmiskauppaa. Muuttajien salakuljetuksen ehkäisy ja torjunta onkin uudessa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksessa¹⁰ omaksutun kokonaisvaltaisen lähestymistavan keskiössä.

Muuttajien salakuljetukseen sovellettavaa EU:n oikeudellista ja operatiivista kehystä on tarpeen nykyaikaistaa ja lujittaa, jotta voidaan parantaa Euroopan unionin käytettävissä olevia välineitä tämän jatkuvasti kehittyvän rikollisuuden ehkäisemiseksi ja siihen vastaamiseksi, myös niiden oikeudellisten velvoitteiden yhteydessä, joita unionilla ja sen jäsenvaltioilla on kansainvälisen oikeuden nojalla maitse, meritse ja ilmateitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien pöytäkirjan nojalla.

Tämä direktiiviehdotus on osa toimenpidekokonaisuutta, jolla pannaan täytäntöön puheenjohtaja von der Leyenin kehoitus ja jonka tavoitteena on nykyaikaistaa ja lujittaa voimassa olevaa oikeudellista kehystä sekä laatia unionille tarkoituksenmukaiset säännöt.

⁵ Yhdistyneiden kansakuntien huumausaine- ja kriminaalipolitiikan toimisto, *Global study on smuggling of migrants*, 2018.

⁶ Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö, Missing migrants -hanke, saatavilla osoitteessa <https://missingmigrants.iom.int/region/mediterranean>.

⁷ Europol, *Criminal Networks in Migrant Smuggling*, Europol Spotlight, 2023.

⁸ Frontex, riskianalyysit 2023/2024.

⁹ Europol (2023), *Criminal Networks in Migrant Smuggling*, Europol Spotlight.

¹⁰ COM(2020) 609 final.

Sillä päivitetään ja nykyaikaistetaan ”avustamispakettiin” sisältyviä EU:n voimassa olevia rikosoikeudellisia sääntöjä. Säännöt koostuvat direktiivistä 2002/90/EY¹¹, joka koskee laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen määrittelyä, ja puitepäätoksesta 2002/946/YOS¹², joka koskee rikosoikeudellisten puitteiden vahvistamista laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen ehkäisemistä varten.

Tähän ehdotukseen liittyy komission ehdotus asetukseksi¹³, jolla lujitetaan poliisiyhteistyötä ja lisätään Europolin valtuuksia muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan alalla erityisesti kodifioimalla muuttajien salakuljetuksen eurooppalaisen torjuntakeskuksen perustaminen Europoliin ja parantamalla sen asiaan liittyviä toimivaltuuksia. Kyseisellä ehdotuksella tehostetaan Europolin strategisia ja operatiivisia tehtäviä muuttajien salakuljetuksen torjunnassa, jotta voidaan ohjata ja tukea keskuksen toimintaa sekä määrittää ja toteuttaa operatiivisia painopisteitä ja toimia. Siinä luodaan hallintokehys, johon kuuluvat muuttajien salakuljetuksen torjunnasta vastaavat jäsenvaltioiden yksiköt, komissio ja muita EU:n virastoja. Sillä lujitetaan virastojen yhteistyötä Frontexin ja Eurojustin kanssa sekä Europolin ja kolmansien maiden välistä yhteistyötä.

Paketti esitellään päivänä, jona järjestetään kansainvälinen konferenssi muuttajien salakuljetuksen vastaisen maailmanlaajuisen allianssin käynnistämiseksi. Komissio luo tämän konferenssin myötä puitteet vahvalle poliittiselle yhteistyölle kansainvälisten kumppaneiden kanssa, jotta muuttajien salakuljetusta voidaan torjua yhdessä maailmanlaajuisesti.

Näillä kolmella aloitteella täydennetään nykyisiä muuttajien salakuljetuksen torjumiseen tähtääviä aloitteita ja pannaan täytäntöön uudistettu maahanmuuttajien salakuljetuksen vastainen EU:n toimintasuunnitelma vuosiksi 2021–2025¹⁴ nykyaikaistamalla EU:n nykyistä oikeudellista kehystä, jotta muuttoreiteillä toimiville muuttajien salakuljettajille voidaan määrätä seuraamuksia. Lisäksi aloitteilla luodaan muuttajien salakuljetuksen torjuntaa koskeva uudistettu oikeudellinen, operatiivinen ja kansainvälinen yhteistyökehys tuleviksi vuosiksi.

Näiden ehdotusten kokonaisuudella pyritään nykyaikaistamaan muuttajien salakuljetuksen torjuntaa koskeva oikeudellinen kehys sen varmistamiseksi, että EU:lla on tarvittavat oikeudelliset ja operatiiviset keinot reagoida salakuljettajien uusiin toimintatapoihin. Tavoite sisältyy 17. lokakuuta 2023 julkistettuun komission vuoden 2024 työohjelmaan.

Ehdotuksen tavoitteet

EU:n nykyinen lainsäädäntökehys, joka koskee laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja EU:ssa oleskelussa avustamista, hyväksyttiin vuonna 2002 ennen Lissabonin sopimusta. Tämän direktiiviehdotuksen yleisenä tavoitteena on saada EU:n käyttöön nykyaikainen rikosoikeudellinen väline, jossa määritellään selkeästi laittomassa maahantulossa EU:n alueelle, kauttakulussa sen kautta ja EU:ssa oleskelussa avustamiseen liittyvä rikos ja määrätään siitä tehokkaat seuraamukset Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan ja maitse, meritse ja ilmaitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

¹¹ EYVL L 328, 5.12.2002, s. 17.

¹² EYVL L 328, 5.12.2002, s. 1.

¹³ COM(2023) 754 final.

¹⁴ COM(2021) 591 final.

Seuraavassa esitetään tämän direktiiviehdotuksen tavoitteet.

- *Varmistetaan muuttajien salakuljetuksesta vastuussa olevien järjestäytyneiden rikollisverkostojen tehokas tutkinta ja syytteeseen asettaminen sekä seuraamusten määrääminen niille*

Nykyisen avustamispaketin vuonna 2017 tehdyssä REFIT-arvioinnissa ja paketin täytäntöönpanon seurannassa on nostettu esiin haasteet, jotka liittyvät laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamista koskevan rikoksen tunnusmerkistön laajaan määrittelyyn. Tässä yhteydessä huomautettiin, että paketilla ei ole onnistuttu luomaan selkeyttä ja oikeusvarmuutta sen suhteen, miten laittomassa muuttoliikkeessä avustaminen ja humanitaarinen apu erotetaan toisistaan, koska rikos on määritelty laajasti eikä siihen liity poikkeuksia. Tällä ehdotuksella selvennetään sitä, mitkä teot olisi säädettävä rangaistaviksi. Niitä ovat muun muassa avustaminen taloudellisen tai aineellisen edun saamiseksi tai sitä koskevat lupaukset; avustaminen, joka erittäin todennäköisesti aiheuttaa vakavaa haittaa henkilölle, vaikka siitä ei koituisikaan taloudellista tai aineellista etua, ja tapaukset, joissa kolmansien maiden kansalaisia yllytetään julkisesti esimerkiksi internetin kautta tulemaan Euroopan unioniin, kulkemaan sen kautta tai oleskelemaan siellä laittomasti. Ehdotuksessa selvennetään myös, että direktiivin tarkoituksena ei ole leimata kolmansien maiden kansalaisia rikollisiksi salakuljetetuksi tulemisen vuoksi eikä säätää rangaistavaksi perheenjäsenille annettavaa apua eikä kolmansien maiden kansalaisille oikeudellisten velvoitteiden mukaisesti annettavaa humanitaarista apua tai tukea heidän perustarpeidensa kattamiseksi.

Lisäksi uudessa määritelmässä säädetään, että avustamiseen liittyvä rikos voi tapahtua minkä tahansa jäsenvaltion alueella, mikä helpottaa jäsenvaltioiden välistä oikeudellista yhteistyötä.

- *Määrätään yhdenmukaisempia rangaistuksia rikoksen vakavuuden mukaisesti*

Sen jälkeen, kun avustamispaketti hyväksyttiin vuonna 2002, muuttajien salakuljetukseen osallistuvat rikollisverkostot ovat yhä useammin käyttäneet väkivaltaa muuttajia ja lainvalvontaviranomaisia kohtaan, mikä on vaarantanut ihmishenkiä. Ehdotuksessa otetaan käyttöön törkeän rikoksen määritelmä (esimerkiksi osana järjestäytynyttä rikollisryhmää tehdyt, vakavaa haittaa aiheuttavat, hengen tai terveyden vaarantavat ja kuolemaan johtavat rikokset). Niistä määrätään vastaavasti ankarampia rikosoikeudellisia rangaistuksia. Direktiiviehdotuksessa esitetään enimmäisrangaistusten vähimmäistason nostamista nykyisessä avustamispaketissa säädetystä (siinä vankeusrangaistuksen enimmäispituus on vähintään kahdeksan vuotta). Enimmäispituus on määritetty ottaen huomioon EU:n rikosoikeudellisilla välineillä käyttöön otettu yleinen rangaistusjärjestelmä. Päärikoksena olevasta avustamisesta langetettaisiin vankeusrangaistus, jonka enimmäispituus on vähintään kolme vuotta, törkeästä rikoksesta (esim. järjestäytynyt rikollisuus, vakavan väkivallan käyttö) vähintään 10 vuotta ja vakavimmista rikoksista (kuoleman aiheuttaminen) 15 vuotta.

- *Laajennetaan lainkäyttövallan ulottuvuutta*

Muuttajien salakuljetustoimintaa järjestävät ja harjoittavat henkilöt asuvat usein EU:n ulkopuolella, minkä vuoksi he eivät ole jäsenvaltioiden lainkäyttövallan piirissä. Jotta voidaan parantaa mahdollisuuksia määrätä seuraamuksia salakuljetusta järjestäville erityisen merkittävillä kohteilla ja välttää tilanne, jossa mikään valtio ei voi käyttää lainkäyttövaltaa esimerkiksi kansainvälisillä vesillä tapahtuvien vakavien ja traagisten salakuljetustapausten osalta, direktiiviehdotuksessa ulotetaan jäsenvaltioiden lainkäyttövalta kattamaan tapaukset,

joissa laittomassa maahantulossa EU:n alueelle avustaminen epäonnistuu ja kolmansien maiden kansalaiset menettävät henkensä. Tällainen tilanne on kyseessä esimerkiksi silloin, kun merikelvottomat alukset uppoavat kansainvälisillä vesillä ennen pääsemistään jäsenvaltion tai kolmannen maan aluevesille. Direktiiviehdotuksessa ulotetaan lainkäyttövalta koskemaan myös rikoksia, jotka on tehty jäsenvaltiossa rekisteröidyillä tai sen lipun alla purjehtivilla aluksilla tai ilma-aluksilla, sekä rikoksia, joihin syyllistyvät sellaiset liiketoimintaa harjoittavat oikeushenkilöt, jotka eivät välttämättä ole sijoittautuneet EU:hun.

- *Lisätään jäsenvaltioiden resursseja muuttajien salakuljetuksen torjumiseksi ja ehkäisemiseksi*

Direktiiviehdotuksella pyritään varmistamaan, että jäsenvaltiot torjuvat muuttajien salakuljetusta tehokkaasti, joten siinä edellytetään jäsenvaltioiden huolehtivan siitä, että lainvalvonta- ja oikeusviranomaisilla on tarvittavat resurssit sekä riittävä koulutus ja erikoisosaaminen tällaisten rikosten tehokkaan ennaltaehkäisyn ja tutkinnan sekä rikosentekijöiden syytteenpanon takaamiseen. Tämän lisäksi jäsenvaltioiden olisi pyrittävä ehkäisemään muuttajien salakuljetusta tiedotus- ja valistuskampanjoiden sekä tutkimuksen ja koulutusohjelmien avulla.

- *Parannetaan tietojen keruuta ja raportointia*

Vuoden 2017 arvioinnissa¹⁵ todettiin, että eräs keskeinen tekijä, joka vaikeuttaa avustamispaketin vaikutusten arviointia jäsenvaltioissa, on muuttajien salakuljetukseen liittyviä rikoksia ja niiden johdosta toteutettuja rikosoikeudellisia toimia koskevien luotettavien, kattavien ja vertailukelpoisten tietojen puute sekä kansallisella että Euroopan tasolla. Tämä estää jäsenvaltioiden päättäjiä ja alan toimijoita myös seuraamasta ja mittaamasta toimenpiteidensä tehokkuutta. Tämän epäkohdan korjaamiseksi ja seurannan parantamiseksi ehdotuksessa edellytetään jäsenvaltioiden keräävän ja raportoivan tilastotietoja vuosittain. Tämä parantaisi muuttajien salakuljetuksen luonteen ja laajuuden ymmärtämistä, tapausten havaitsemista ja jäsenvaltioiden rikosoikeusjärjestelmien niiden johdosta toteuttamia toimia ja tukisi näyttöön perustuvaa päätöksentekoa.

- **Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa**

Tämä ehdotus on yhdenmukainen uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen kanssa, jossa muuttoliikettä koskevan kokonaisvaltaisen lähestymistavan olennaisena osana säädetään EU:n päättäväisestä reagoinnista muuttajien salakuljetukseen EU:ssa ja sen ulkopuolella. Sillä pannaan täytäntöön uudistettu maahanmuuttajien salakuljetuksen vastainen EU:n toimintasuunnitelma vuosiksi 2021–2025¹⁶ siten, että päivitetään ja nykyaikaistetaan EU:n nykyistä oikeudellista kehystä, joka koskee seuraamusten määräämistä muuttoreiteillä toimiville muuttajien salakuljettajille. Ehdotus on yhdenmukainen seuraavien asiakirjojen kanssa: komission esittämät keskisen Välimeren, itäisen Välimeren, läntisen Välimeren ja Atlantin sekä Länsi-Balkanin reittejä koskevat EU:n toimintasuunnitelmat, välineistö, jolla puututaan kaupallisten kuljetusvälineiden käyttöön EU:hun suuntautuvassa laittomassa muuttoliikkeessä avustamiseksi¹⁷ ja asetusehdotus Euroopan unionin alueelle suuntautuvan laittoman maahantulon yhteydessä ihmiskauppaa tai maahanmuuttajien salakuljetusta

¹⁵ SWD(2017) 117 final.

¹⁶ COM(2021) 591 final.

¹⁷ Saatavilla osoitteessa https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_23_3057.

helpottavien tai harjoittavien liikenteenharjoittajien vastaisista toimenpiteistä¹⁸. Se on linjassa myös kansainvälisellä tasolla tehtyihin kattaviin muuttoliikekumppanuuksiin liittyvien sitoumusten kanssa.

Lisäksi ehdotus on yhdenmukainen maitse, meritse ja ilmateitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä tehdyn YK:n pöytäkirjan kanssa, joka täydentää kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimusta, jonka sopimuspuoli Euroopan unioni on. YK:n pöytäkirjan mukaan tämän rikoksen tunnusmerkistöön kuuluu taloudellinen tai muu aineellinen etu, ja siinä määrätään, että kolmansien maiden kansalaisiin ei kohdisteta pöytäkirjan nojalla rikosoikeudellisia syytetoimia sillä perusteella, että he ovat joutuneet kyseisen rikoksen uhriksi.

Tällä ehdotuksella tuetaan tavoitteita, jotka on asetettu EU:n turvallisuusunionistrategiassa¹⁹, järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa vuosiksi 2021–2025²⁰, ihmiskaupan torjuntaa koskevassa EU:n strategiassa 2021–2025²¹ ja tarkistetussa EU:n merellisessä turvallisuusstrategiassa²².

Ehdotus on yhdenmukainen laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen määrittelyä ja ehkäisemistä koskevien EU:n sääntöjen täytäntöönpanosta vuonna 2020 annettujen komission ohjeiden²³ kanssa. Ohjeissa todetaan, että lakisääteistä humanitaarista apua (esimerkiksi etsintä- ja pelastusoperaatioiden yhteydessä) ei voi eikä saa kriminalisoida, että kaikkien sellaisten valtiosta riippumattomien toimijoiden toimien kriminalisointi, jotka toteuttavat etsintä- ja pelastusoperaatioita merellä asiaa koskevaa lainsäädäntökehystä noudattaen, rikkoo kansainvälistä oikeutta, minkä vuoksi sitä ei sallita EU:n lainsäädännössä ja että tarvittaessa olisi arvioitava tapauskohtaisesti, kuuluuko teko humanitaarisen avun käsitteen piiriin (käsitettä ei voida tulkita siten, että lakisäateinen teko voitaisiin kriminalisoida) ottaen huomioon kaikki merkitykselliset olosuhteet.

• **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Direktiiviehdotus on unionin toimintapoliittisten tavoitteiden ja erityisesti seuraavien asiakirjojen mukainen:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekevälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa sekä ehdotus direktiiviksi varojen takaisinmaksusta ja menetetyksi tuomitsemisesta²⁴;
- yleissopimus keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä;
- direktiivi 2014/41/EU rikosasioita koskevasta eurooppalaisesta tutkintamääräyksestä;

¹⁸ COM(2021) 753 final.

¹⁹ COM(2020) 605 final.

²⁰ COM(2021) 170 final.

²¹ COM(2021) 171 final.

²² Neuvoston päätelmät 14280/23, annettu 24 päivänä lokakuuta 2023, tarkistetusta EU:n merellisestä turvallisuusstrategiasta ja sen toimintasuunnitelmasta.

²³ EUVL C 323, 1.10.2020, s. 1.

²⁴ COM(2022) 245 final.

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/29/EU, annettu 25 päivänä lokakuuta 2012, rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäättöksen 2001/220/YOS korvaamisesta;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/36/EU, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011, ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäättöksen 2002/629/YOS korvaamisesta;
- neuvoston direktiivi 2004/81/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, oleskeluluvasta, joka myönnetään yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa tekeville kolmansien maiden kansalaisille, jotka ovat ihmiskaupan uhreja tai jotka ovat joutuneet laittomassa maahantulossa avustamisen kohteiksi;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/794, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, Euroopan unionin lainvalvontayhteistyövirastosta (Europol);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1727, annettu 14 päivänä marraskuuta 2018, Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja neuvoston päätöksen 2002/187/YOS korvaamisesta ja kumoamisesta;
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös);
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/52/EY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2009, maassa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnantajiin kohdistettavia seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevista vähimmäisvaatimuksista;
- neuvoston puitepäättös 2009/948/YOS rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta sekä ehdotus asetukseksi rikosoikeudellisen menettelyn siirtämisestä²⁵.

Tämä ehdotus ei rajoita direktiivin 2004/38/EY²⁶ eikä EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen²⁷ soveltamista. Ehdotuksella ei millään tavoin muuteta direktiiviä 2004/38/EY eikä EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimusta.

²⁵ COM(2023) 185 final.

²⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta, EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77.

²⁷ Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, 2019/C 384 I/01, EUVL C 384 I, 12.11.2019, s. 1.

• Oikeusperusta

Tämän ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 83 artiklan 2 kohta, jossa määrätään EU:n toimivallasta vahvistaa vähimmäissäännöt, kun jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen rikosoikeuden alalla osoittautuu välttämättömäksi jonkin unionin politiikan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi alalla, jolla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä. Yhteisen maahanmuuttopolitiikan alaa, erityisesti maahantulon ja oleskelun edellytyksiä, laitonta maahanmuuttoa ja luvatonta oleskelua koskevia säännöksiä sekä EU:n ulkorajojen valvontaa, on jo yhdenmukaistettu SEUT-sopimuksen V osaston (Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue) 2 luvun (Rajavalvonta-, turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikka) alalla annetun unionin säännöstön nojalla. On olennaisen tärkeää varmistaa sen tehokas täytäntöönpano lähentämällä jäsenvaltioiden rikosoikeudellisia lakeja ja asetuksia.

• Toissijaisuusperiaate

Muuttajien salakuljetus on rajatylittävää rikollisuutta, joka vaikuttaa suoraan unioniin, sen ulkorajoihin ja usein useampaan kuin yhteen jäsenvaltioon kerralla. Jäsenvaltiot eivät pysty yksin toimimalla torjumaan menestyksekkäästi tätä rajatylittävää rikollisuutta. Lähentämällä lisää kyseisen rikoksen määritelmiä, seuraamusten ankaruutta ja jäsenvaltioissa sovellettavia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä voidaan varmistaa tehokkaammat toimet muuttajien salakuljetuksen havaitsemiseksi ja tutkimiseksi ja siihen liittyvien syytetoimien toteuttamiseksi sekä rikollisten harjoittaman oikeuspaikkakeinottelun estämiseksi (tällöin hyödynnetään järjestelmiä, joissa rangaistukset ovat lievempiä).

Jotta voidaan lisätä seuraamusten pelotevaikutusta unionissa, ehdotuksessa otetaan uusina käsitteinä käyttöön törkeät rikokset, joihin sovelletaan ankarampia rangaistuksia, sekä koventamisperusteet, esimerkiksi rikoksen uusiminen ja tapaukset, joissa rikoksen on tehnyt virkamies tai ampuma-asetta kantava henkilö. Komission käytettävissä olevien tietojen mukaan jäsenvaltioissa tällä hetkellä laittomassa maahantulossa ja kauttakulussa avustamisesta määrättävien rikosoikeudellisten rangaistusten enimmäispituus vaihtelee yhdestä vuodesta (Belgia ja Espanja) kymmeneen vuoteen (Bulgaria, Irlanti, Kypros ja Slovenia). Jäsenvaltioissa oleskelussa avustamisesta määrättävät rikosoikeudelliset rangaistukset puolestaan vaihtelevat enintään yhdestä vuodesta (Belgia, Espanja, Itävalta, Tšekki ja Viro) enintään 15 vuoteen (Kypros). Vuodesta 2015 lähtien viisitoista jäsenvaltiota²⁸ on katsonut aiheelliseksi muuttaa kansallista lainsäädäntöään (muutokset ovat tällä hetkellä vireillä kolmessa jäsenvaltiossa²⁹) siten, että on säädetty ankarammista rangaistuksista³⁰, säädetty salakuljetusyritykset rangaistaviksi³¹ ja säädetty laittoman kauttakulun helpottamiseen liittyvää humanitaarista apua koskevasta vapautuksesta³².

Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa ehdotuksen tavoitteita, vaan ne voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan

²⁸ Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Irlanti, Italia, Kreikka, Kroatia, Kypros, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Slovenia, Slovakia ja Unkari.

²⁹ Alankomaat, Ranska ja Slovakia.

³⁰ Alankomaat, Italia, Kypros ja Slovenia.

³¹ Belgia.

³² Ranska.

3 kohdassa vahvistettujen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti. Koska muuttajien salakuljetuksella on valtioiden rajat ylittävä ulottuvuus ja kun otetaan huomioon jo voimassa oleva EU:n lainsäädäntö, EU:n tason toimien odotetaan olevan vaikuttavampia ja tehokkaampia ja tuovan konkreettista lisäarvoa verrattuna yksittäisten jäsenvaltioiden toimiin. EU:n toimet toisivat lisäarvoa, sillä niillä lähennettäisiin jäsenvaltioiden rikoslainsäädäntöä entisestään ja edistettäisiin jäsenvaltioiden välisten yhtenäisten toimintaedellytysten varmistamista.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotettu direktiivi rajoittuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 4 kohdassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti siihen, mikä on tarpeen muuttajien salakuljetuksen ehkäisemistä ja torjuntaa koskevan EU:n kehyksen lujittamiseksi, eikä siinä ylitetä sitä, mikä on tarpeen kyseessä olevien toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Jotta voitaisiin puuttua erityisesti muuttajien salakuljetuksen vakaviin, esimerkiksi vakavaa haittaa tai ihmishenkien menetyksiä aiheuttaviin muotoihin, joita nykyisessä avustamispaketissa ei nimenomaisesti mainita, direktiiviehdotuksessa otetaan käyttöön törkeän rikoksen määritelmä sekä joukko koventamis- ja lieventämisperusteita, joilla varmistetaan rikosoikeudellisten rangaistusten oikeasuhteisuus perusoikeuskirjan 49 artiklan 3 kohdassa vahvistetun rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaatteen mukaisesti.

- **Toimintatavan valinta**

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 2 kohdan mukaan rikosoikeuden alalla annettujen jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen, joka on välttämätöntä jonkin unionin politiikan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi alalla, jolla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, voidaan saavuttaa ainoastaan tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Avustamispakettia arvioitiin sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevan komission ohjelman (REFIT) yhteydessä vuonna 2017. Tarkoituksena oli määrittää, onko avustamispaketti tarkoituksenmukainen. Tätä varten tarkasteltiin säännösten vaikuttavuutta, tehokkuutta, merkityksellisyyttä, johdonmukaisuutta ja EU:n tason lisäarvoa. Arviointi osoitti, että kaikki jäsenvaltiot ovat saattaneet avustamispaketin osaksi kansallista lainsäädäntöään ja muuttaneet lainsäädäntöään vastaavasti. Avustamispaketin hyväksyminen selkiytti muuttajien salakuljetukseen liittyvän rikoksen ja ihmiskaupparikoksen välistä eroa ja mahdollisti muuttajien salakuljetukseen liittyvän rikoksen määritelmien lähentämisen, kun kaikki jäsenvaltiot ottivat käyttöön seuraamuksia laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisesta.

Arvioinnissa saadut havainnot viittasivat siihen, että muuttajien salakuljetukseen liittyvistä rikoksista ja niiden johdosta toteutetuista rikosoikeudellisista toimista ei ole juuri minkään arviointiperusteen osalta saatavilla läheskään riittävästi luotettavaa ja vertailukelpoista kansallisen tai Euroopan tason tietoa. Koska tietoa on saatavissa niukasti, on mahdotonta

arvioida, miten ja missä määrin avustajien paljastamisen ja syytteenpanon lisääntyminen tai jäsenvaltioiden tiivistynyt yhteistyö liittyvät suoraan avustamispaketin täytäntöönpanoon. Jotta EU:n tasolla voidaan laatia näyttöön perustuvia toimintapolitiikkoja, on välttämätöntä voida kerätä ja analysoida rikollisuutta ja rikosoikeutta koskevia luotettavia ja ajallaan toimitettuja tilastotietoja.

Saatavilla olleista tiedoista ja sidosryhmien näkemyksistä nousi esiin sekä kriittisiä että tyytyväisiä näkemyksiä sen suhteen, miten tehokkaasti avustamispaketti on saavuttanut tavoitteensa. Esimerkkeinä voidaan mainita, että avustamispakettiin sisältyvän lainsäädännön pelotevaikutus asetettiin kyseenalaiseksi, koska muuttajien salakuljetus EU:hun lisääntyy jatkuvasti, mutta rikosoikeudellisten puitteiden lähentämistä arvioitiin myönteisemmin.

Eroja voitiin havaita myös eri sidosryhmien näkemyksissä, sillä ne ilmaisivat avustamispaketin eri näkökohdista toisistaan poikkeavia ja joissain tapauksissa keskenään ristiriitaisia näkemyksiä. Useimmat kuulemiseen osallistuneet henkilöt ja organisaatiot kannattivat vahvasti kyseessä olevan rikoksen nykyisen määritelmän muuttamista. Avustamisdirektiivin nykyisessä 1 artiklan 2 kohdassa jätetään jäsenvaltioille mahdollisuus olla säätämättä rikosoikeudellisten seuraamusten määräämisestä tilanteista, joissa laittomassa maahantulossa ja kauttakulussa avustaminen tapahtuu humanitaarisista syistä, mutta tätä säännöstä arvosteltiin sen vapaaehtoisesta luonteesta, koska se aiheuttaa epäselvyyttä ja oikeusvarmuuden puutetta. Kansalaisyhteiskunnan edustajat olivat huolissaan riskeistä, joita on havaittu liittyvän kansalaisjärjestöjen tai laittomasti maahan tulevia avustavien ja/tai heidän kanssaan työskentelevien henkilöiden antaman avun säätämiseen rangaistavaksi.

Nämä näkemykset ja kritiikki koskivat sekä jäsenvaltioiden alueella että niiden rajoilla ja avomerellä annettavaa humanitaarista apua, vaikka näihin toimintoihin sovelletaan eri lainsäädäntökehyksiä. Avustamispaketin täytäntöönpanon analyysi toi esiin, että jäsenvaltioissa sovelletaan erilaisia periaatteita sen määrittelyssä, mikä on rikoksena rangaistava teko. Joissakin jäsenvaltioissa viranomaisten käytäntönä on kohdistaa huomio avustamistapauksiin silloin, kun niiden yhteydessä on tavoiteltu voittoa tai niiden toteuttajina ovat järjestäytyneet rikollisryhmät. Toisissa jäsenvaltioissa taas on kyseisen rikoksen laajan määritelmän vuoksi asetettu syytteen myös henkilöitä, jotka tarjoavat laittomasti maahan pyrkiville palveluja ammatillisen toimintansa yhteydessä tai antavat apua epäitsekäistä syistä.

• Sidosryhmien kuuleminen

Komissio järjesti avustamispaketin täytäntöönpanosta useita kohdennettuja kuulemisia useiden eri sidosryhmien kanssa. Näihin kuulemisiin osallistuivat jäsenvaltioiden lainvalvonta- ja oikeusviranomaiset, asiaankuuluvat EU:n virastot (Eurojust, Europol, Euroopan raja- ja merivartiostasto, perusoikeusvirasto) ja kansalaisyhteiskunnan edustajia, joita kuultiin vuonna 2017 valmisteltaessa avustamispaketin arviointia, valmisteltaessa komission ohjeita laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen määrittelyä ja ehkäisemistä koskevien EU:n sääntöjen täytäntöönpanosta vuonna 2020, valmisteltaessa uudistettua maahanmuuttajien salakuljetuksen vastaista EU:n toimintasuunnitelmaa vuosiksi 2021–2025 sekä vuoden 2023 aikana osana avustamispaketin täytäntöönpanon seuranta- ja kartoitusta jäsenvaltioissa.

Sidosryhmät suhtautuivat yleisesti ottaen myönteisesti rikosoikeudellisten puitteiden lähentämiseen jäsenvaltioissa. Eri sidosryhmäluokat esittivät eriäviä näkemyksiä asiaa koskevan rikoksen määritelmästä ja humanitaarisista syistä toteutettuja toimia koskevan

vapautuksen vapaaehtoisuudesta. Kansalaisyhteiskunnan järjestöjen edustajat korostivat, että rikoksen laaja määritelmä johtaa epäselvyyteen ja oikeusvarmuuden puutteeseen sekä vaaraan siitä, että rangaistavaksi säädetään sellaisten kansalaisjärjestöjen tai yksityishenkilöiden antama humanitaarinen apu, jotka avustavat laittomasti maahan saapuvia ja/tai työskentelevät heidän kanssaan. Jäsenvaltiot puolestaan eivät maininneet tarvetta kaventaa asiaa koskevan rikoksen määritelmää tai ottaa käyttöön pakollista vapautusta rangaistavaksi säättämisestä. Koska avustamisrikoksen määrittelyä koskevat kansalliset periaatteet poikkeavat toisistaan, mikä heikentää EU:n yhteisen toiminnan vaikuttavuutta, ja jotta voidaan keskittyä erityisesti järjestäytyneiden rikollisryhmien voitontavoittelutarkoituksessa tekemiin rikoksiin, on tarpeen määritellä avustamista koskeva rikos selkeästi. Myös Europolin ja Eurojustin kuuleminen viittasi saman toimintamallin käyttöön, koska se helpottaisi operatiivista yhteistyötä ja reagointia.

Ehdotusta valmistellessaan komissio kuuli jäsenvaltioita sekä Eurojustia, Europolia ja Euroopan raja- ja merivartiovirastoa EU:n oikeudellisen ja operatiivisen kehityksen tärkeimmistä puutteista ja mahdollisuuksista korjata niitä.

- **Vaikutustenarviointi**

Ehdotus esitetään poikkeuksellisesti ilman siihen liittyvää vaikutustenarviointia. Ehdotus perustuu kuitenkin näyttöön, joka saatiin vuonna 2017 toteutetussa avustamispaketin REFIT-arvioinnissa, uudistetusta maahanmuuttajien salakuljetuksen vastaisesta EU:n toimintasuunnitelmasta vuosiksi 2021–2025 järjestettyyn julkiseen kuulemiseen, Europolin, Eurojustin ja Frontexin toimittamiin tietoihin ja näyttöön sekä yhteydenpitoon jäsenvaltioiden ja kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien kanssa nykyisen lainsäädäntökehyksen täytäntöönpanon seurannan yhteydessä. Näistä kuulemisista saaduista tiedoista ja näytöstä kävi ilmi epäkohtia, jotka liittyvät ensinnäkin siihen, että muuttajien salakuljetukseen liittyviä rikoksia koskevia luotettavia ja vertailukelpoisia tietoja on saatavilla erittäin vähän. Lisäksi epäkohdat liittyivät kansallisen ja EU:n tason rikosoikeudellisia toimia koskevien tietojen vähäisyyteen sekä tarpeeseen yhdenmukaistaa edelleen kyseisen rikoksen määritelmiä ja määritellä rikos selkeämmin EU:n lainsäädännössä, erityisesti siltä osin kuin on kyse taloudellisen hyödyn saamisesta, humanitaarisen avun antamiseen tähtäävän toiminnan rikosoikeudellisista seuraamuksista vapauttamisen vapaaehtoisuudesta, rangaistavaksi säättämisen riskeistä ja voimassa olevan lainsäädännön pelotevaikutuksesta.

- **Sääntelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Sääntelyn toimivuutta ja tuloksellisuutta koskevan komission ohjelman (REFIT) mukaisesti kaikilla aloitteilla, joilla pyritään tarkistamaan voimassa olevaa EU:n lainsäädäntöä, olisi pyrittävä yksinkertaistamiseen ja ilmoitettujen toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen tehokkaammin vähentämällä tarpeettomia sääntelykustannuksia ja jäsenvaltioille aiheutuvaa hallinnollista rasitetta. Ehdotetulla direktiivillä pyritään parantamaan jäsenvaltioiden valmiuksia torjua muuttajien salakuljetusta tehokkaasti erityisesti niiden uhkien ja suuntausten osalta, joita on noussut esiin kahden viime vuosikymmenen aikana avustamispaketin voimaantulon jälkeen.

Ehdotuksella lähennetään lainsäädäntöympäristöä, joka jäsenvaltioissa koskee muuttajien salakuljetuksen rangaistavaksi säättämistä ja siitä määrättäviä seuraamuksia. Uusien sääntöjen odotetaan lisäävän oikeusvarmuutta sen suhteen, mikä on rangaistavaa toimintaa, ja mukauttavan rikosoikeudellisia seuraamuksia vastaamaan rikosten vakavuutta.

- **Perusoikeudet**

Tässä ehdotuksessa kunnioitetaan ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjassa, jäljempänä 'perusoikeuskirja', esitettyjä perusoikeuksia ja periaatteita.

Useat perusoikeuskirjassa vahvistetut perusoikeudet ja -vapaudet ovat merkityksellisiä muuttajien salakuljetuksen torjunnassa. Näitä ovat oikeus ihmisarvon kunnioittamiseen (1 artikla), oikeus elämään ja fyysiseen koskemattomuuteen (2 ja 3 artikla), kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kielto (4 artikla), oikeus henkilökohtaiseen vapauteen (6 artikla), oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen (7 artikla), oikeus henkilötietojen suojaan (8 artikla), omistusoikeus (17 artikla), oikeus turvapaikkaan (18 artikla), lapsen oikeudet (24 artikla), oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen (47 artikla), syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen (48 artikla), laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate (49 artikla) sekä oikeus olla joutumatta syytteeseen tai rangaistuksi oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta (50 artikla).

Tämä direktiiviehdotus, johon on sisällytetty törkeät rikokset, koventamis- ja lieventämisperusteet, oikeushenkilöille määrättävien seuraamusten järjestelmä ja ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä koskeva vaatimus, tehostaisi muuttajien salakuljetukseen liittyvien rikosten torjuntaa ja varmistaisi toimien oikeasuhteisuuden. Tämä parantaisi myös kyseisten kolmansien maiden kansalaisten kaikkien asiaan liittyvien perusoikeuksien suojelua.

Säännöksiä, joilla määritetään uusia rikoksia tai seuraamuksia tai muutetaan nyt kyseessä olevan rikoksen määritelmää, analysoitiin perusteellisesti ottaen huomioon oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen, syyttömyysolettama ja oikeus puolustukseen, laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate sekä oikeus olla joutumatta syytteeseen tai tulla rangaistuksi oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta. Niitä analysoitiin myös kokoontumis- ja yhdistymisvapauden sekä perhe-elämää koskevan oikeuden kunnioittamisen näkökulmasta.

Tämä direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä perusoikeuksia kunnioittaen. Jäsenvaltioiden olisi erityisesti varmistettava, että rangaistusten määräämisessä noudatetaan perusoikeuskirjan periaatteita, kuten oikeutta olla todistamatta itseään vastaan, oikeutta vaieta sekä kieltoa syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava myös, että rikosoikeudellisissa menettelyissä kunnioitetaan epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia, jotka on vahvistettu kuudessa prosessuaalisia oikeuksia koskevassa EU:n direktiivissä eli Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä 2010/64/EU³³, 2012/13/EU³⁴, 2013/48/EU³⁵, (EU) 2016/343³⁶, (EU) 2016/800³⁷ ja (EU) 2016/1919³⁸.

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/64/EU, annettu 20 päivänä lokakuuta 2010, oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 280, 26.10.2010, s. 1.

³⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/13/EU, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 142, 1.6.2012, s. 1.

³⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/48/EU, annettu 22 päivänä lokakuuta 2013, oikeudesta käyttää avustajaa rikosoikeudellisissa menettelyissä ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä sekä oikeudesta saada tieto vapaudenmenetyksestä ilmoitetuksi kolmannelle

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Tällä ehdotuksella on vaikutuksia unionin talousarvioon, erityisesti sen vuoksi, että Euroopan komissio tarvitsee lisää henkilöresursseja (neljä kokoaikaista työntekijää), jotta voidaan varmistaa jäsenvaltioiden tukeminen niiden saattaessa osaksi kansallista lainsäädäntöään ja pannessa asianmukaisesti täytäntöön lainsäädäntöpaketin, joka koostuu tästä direktiivistä ja ehdotuksesta asetukseksi muuttajien salakuljetuksen ja ihmiskaupan ehkäisemiseen, havaitsemiseen ja tutkimiseen liittyvän poliisiyhteistyön tehostamisesta ja tällaisten rikosten ehkäisemiseen ja torjuntaan annettavan Europolin tuen tehostamisesta.

Tähän ehdotukseen ja asetusehdotukseen liittyvän rahoitus selvityksen liitteessä esitetään tarkemmat tiedot näistä tarpeista ja perustellaan ne.

5. LISÄTIEDOT

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Tämän direktiiviehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään vuoden kuluttua sen voimaantulosta ja toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle. Vastaavissa kansallisissa säännöksissä on viitattava nimenomaisesti tähän direktiiviin.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Selittäviä asiakirjoja direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä ei pidetä tarpeellisina.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

1 artikla – Kohde: Tässä säännöksessä esitetään ehdotetun direktiivin soveltamisala ja todetaan erityisesti, että siinä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten laittomassa maahantulossa unioniin, laittomassa kauttakulussa sen kautta ja sen alueella laittomasti oleskelussa avustamista koskevien rikosten ja niistä määrättävien seuraamusten määrittelyä, sekä toimenpiteitä näiden rikosten ehkäisyn ja torjunnan parantamiseksi.

2 artikla – Määritelmät: Tässä säännöksessä määritellään keskeiset direktiivissä käytetyt käsitteet eli 'kolmannen maan kansalainen', 'ilman huoltajaa oleva alaikäinen' ja 'oikeushenkilö'.

36 osapuolelle ja pitää vapaudenmenetyksen aikana yhteyttä kolmansiin henkilöihin ja konsuliviranomaisiin, EUVL L 294, 6.11.2013, s. 1.

37 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/343, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 65, 11.3.2016, s. 1.

38 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/800, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, rikoksesta epäiltyjä tai syytettyjä lapsia koskevista menettelytakeista rikosoikeudellisissa menettelyissä, EUVL L 132, 21.5.2016, s. 1.

38 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/1919, annettu 26 päivänä lokakuuta 2016, oikeusavusta rikosoikeudellisissa menettelyissä epäillyille ja syytetyille henkilöille ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä etsityille henkilöille, EUVL L 297, 4.11.2016, s. 1.

3 artikla – Rikokset: Tässä säännöksessä määritellään, että kolmannen maan kansalaisen tarkoituksellinen avustaminen tulemisessa laittomasti minkä tahansa jäsenvaltion alueelle, kulkemisessa laittomasti sen kautta tai oleskelemisessa laittomasti sen alueella säädetään rikoksena rangaistavaksi, jos siihen liittyy tosiasiallista tai luvattua taloudellista tai aineellista etua tai jos rikos erittäin todennäköisesti aiheuttaa vakavaa haittaa jollekin henkilölle. Rikokseksi katsotaan myös kolmansien maiden kansalaisten julkinen yllyttäminen esimerkiksi internetin kautta tulemaan laittomasti unioniin, kulkemaan laittomasti sen kautta tai oleskelemaan laittomasti sen alueella. Ehdotuksen johdanto-osan kappaleissa korostetaan myös, että direktiivin tarkoituksena ei ole leimata kolmansien maiden kansalaisia rikollisiksi sen johdosta, että heidät on salakuljetettu. Lisäksi johdanto-osan kappaleissa selvennetään, että direktiivin tarkoituksena ei ole säätää rangaistavaksi perheenjäsenille annettavaa apua eikä myöskään kolmansien maiden kansalaisille oikeudellisten velvoitteiden mukaisesti annettavaa humanitaarista apua tai heidän perustarpeidensa tukemista.

4 artikla – Törkeät rikokset: Tässä säännöksessä määritellään rikokset, jotka liittyvät vakavampaan toimintaan laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa sen kautta ja sen alueella oleskelussa avustamisen yhteydessä, esimerkiksi jos rikos on tehty rikollisjärjestön puitteissa, se aiheuttaa vakavaa haittaa kyseisille kolmansien maiden kansalaisille tai vaarantaa näiden hengen, se on tehty vakavaa väkivaltaa käyttäen tai jos kyseiset salakuljetetut muuttajat ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, kuten ilman huoltajaa olevat alaikäiset. Törkeä rikos on myös avustaminen, joka aiheuttaa yhden tai useamman kolmannen maan kansalaisen kuoleman.

5 artikla – Yllytys, avunanto ja yritys: Tässä säännöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät rangaistavaksi avunannon direktiivissä tarkoitettuihin rikoksiin, niihin yllyttämisen ja niiden yrityksen.

6 artikla – Luonnollisille henkilöille määrättävät rangaistukset: Tässä säännöksessä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat direktiivissä määritellyistä rikoksista ja törkeistä rikoksista määrättäviä rangaistuksia. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että niistä voidaan määrätä tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat rikosoikeudelliset rangaistukset. Ehdotettu rangaistusten taso riippuu rikoksen vakavuudesta: päärikoksena olevasta avustamisesta olisi määrättävä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kolme vuotta; törkeästä rikoksesta olisi määrättävä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kymmenen vuotta; kaikkein vakavimmista törkeistä rikoksista, erityisesti, kun niistä aiheutuu kolmansien maiden kansalaisten kuolema, olisi määrättävä vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään 15 vuotta. Ehdotetussa artiklassa säädetään myös lisäseuraamuksista tai -toimenpiteistä, joita tuomituille luonnollisille henkilöille voidaan määrätä.

7 artikla – Oikeushenkilöiden vastuu: Tähän säännökseen sisältyvien velvoitteiden tarkoituksena on varmistaa, että oikeushenkilöt joutuvat vastuuseen direktiivissä tarkoitetuista rikoksista silloin kun rikokset on tehty niiden hyväksi. Säännöksen mukaan jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen ohjauksen tai valvonnan puutteellisuudesta, joka on mahdollistanut sen, että jokin rikos on tehty oikeushenkilön hyväksi. Oikeushenkilöiden vastuu ei saisi myöskään sulkea pois mahdollisuutta panna vireille rikosoikeudellinen menettely luonnollisia henkilöitä vastaan.

8 artikla – Oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset: Tässä säännöksessä säädetään sellaisiin oikeushenkilöihin sovellettavista seuraamuksista, jotka ovat olleet osallisina tämän ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvissa rikoksissa. Seuraamusten on oltava oikeassa suhteessa

rikoksen vakavuuteen. Määrättyjen sakkojen olisi oltava maailmanlaajuiseen kokonaisliikevaihtoon suhteutettuna 3 prosenttia perusmuotoisen rikoksen osalta, 5 prosenttia törkeän rikoksen osalta ja 6 prosenttia kuoleman aiheuttaneen törkeän rikoksen osalta.

9 artikla – Koventamisperusteet: Tässä säännöksessä vahvistetaan koventamisperusteet, jotka oikeusviranomaisten on otettava huomioon määrätessään seuraamuksia direktiivissä määritellyistä rikoksista.

10 artikla – Lieventämisperusteet: Tässä säännöksessä vahvistetaan lieventämisperusteet, jotka oikeusviranomaisten on otettava huomioon määrätessään seuraamuksia direktiivissä määritellyistä rikoksista.

11 artikla – Rikosten vanhentumisajat: Tässä säännöksessä säädetään vanhentumisajoista, joiden myötä toimivaltaisille viranomaisille annetaan riittävästi aikaa tutkia tämän ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvat rikokset, nostaa niistä syytteet ja antaa niistä tuomiot sekä panna asiaankuuluvat seuraamukset täytäntöön. Ehdotuksessa vahvistetaan vanhentumisaikojen vähimmäispituus, joka vaihtelee seitsemästä (poikkeustapauksessa viidestä) viiteentoista vuoteen rikoksen vakavuudesta riippuen.

12 artikla – Lainkäyttövalta: Tässä säännöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot ulottavat lainkäyttövaltansa tässä ehdotuksessa määritelyihin rikoksiin. Kunkin jäsenvaltion olisi ulotettava lainkäyttövaltansa rikoksiin, jotka on tehty osittain tai kokonaan sen alueella tai jotka on tehnyt sen kansalainen tai siellä vakinaisesti asuva henkilö tai jotka on tehty sen alueella rekisteröidyllä aluksella tai ilma-aluksella taikka sen alueelle sijoittautuneen tai siellä toimivan oikeushenkilön hyväksi. Säännöksessä säädetään myös, että jäsenvaltioiden olisi ulotettava lainkäyttövaltansa sellaisiin rikosten yrityksiin, jotka ovat johtaneet asianomaisten kolmansien maiden kansalaisten kuolemaan.

13 artikla – Ennaltaehkäisy: Tässä säännöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat esimerkiksi tiedotuskampanjoiden ja koulutusohjelmien avulla ennaltaehkäiseviä toimia direktiivissä määriteltujen rikosten vähentämiseksi.

14 artikla – Resurssit: Tämän säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että kansallisilla viranomaisilla, jotka havaitsevat ja tutkivat avustamisrikoksia, nostavat niiden perusteella syytteitä ja antavat niistä tuomioita, on riittävästi pätevää henkilöstöä sekä riittävät taloudelliset, tekniset ja teknologiset resurssit tehtäviensä tehokasta hoitamista varten.

15 artikla – Koulutus: Tässä säännöksessä edellytetään, että jäsenvaltiot tarjoavat erityiskoulutusta toimivaltaisille viranomaisille ja niiden henkilöstölle ja varmistavat, että tähän tarkoitukseen kohdennetaan riittävät resurssit.

16 artikla – Tutkintakeinot: Tämän säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että tutkintakeinoja, joita kansallisen lainsäädännön nojalla voidaan käyttää järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja muihin vakaviin rikoksiin liittyvissä tapauksissa, voidaan käyttää myös laittomassa muuttoliikkeessä avustamisen tapauksissa.

17 artikla – Tiedonkeruu ja tilastot: Tässä säännöksessä säädetään tarpeesta kerätä järjestelmällisesti tietoja toimista, joilla torjutaan laittomassa muuttoliikkeessä avustamista, ja toimittaa tätä rikosta koskevia tilastotietoja näyttöön perustuvan politiikan kehittämiseksi EU:n tasolla. Siinä veloitetaan jäsenvaltiot keräämään ja julkaisemaan vuosittain asiaa koskevia tilastotietoja ja toimittamaan ne komissiolle.

18 artikla – neuvoston direktiivin 2002/90/EY ja neuvoston puitepäättöksen 2002/946/YOS korvaaminen: Tällä säännöksellä korvataan nykyiset säännökset, jotka koskevat laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen säätämistä rangaistavaksi niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo.

19 artikla – Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä: Tässä säännöksessä vahvistetaan edellytykset direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä, erityisesti se, että jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään vuoden kuluessa sen voimaantulosta.

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

vähimmäissäännöistä laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä neuvoston direktiivin 2002/90/EY ja neuvoston puitepäätöksen 2002/946/YOS korvaamisesta

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 83 artiklan 2 kohdan,

ottavat huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisyksityksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹,

ottavat huomioon alueiden komitean lausunnon²,

noudattavat tavallista lainsäätämisyksitystä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustaminen on rikollista toimintaa, jonka yhteydessä tavoitellaan suuria voittoja vaarantaen ihmishenkiä ja loukaten ihmisarvoa, mikä heikentää perusoikeuksia. Se edistää laitonta muuttoliikettä ja horjuttaa mahdollisuuksia saavuttaa muuttoliikkeen hallintaa koskevat unionin tavoitteet. Tällaisen rikollisen toiminnan harjoittaminen perustuu kasvavaan kysyntään ja rikollisjärjestöjen saamiin suuriin voittoihin. Näiden rikosten ehkäiseminen ja torjunta kuuluu edelleen unionin painopisteisiin.
- (2) Unionin lainsäädäntökehys kolmansien maiden kansalaisten laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja oleskelussa avustamisen torjumiseksi koostuu direktiivistä 2002/90/EY³ ja neuvoston puitepäätöksestä 2002/946/YOS⁴, jäljempänä

¹ EUVL C [...], [...], s. [...].

² EUVL C [...], [...], s. [...].

³ Neuvoston direktiivi 2002/90/EY, annettu 28 päivänä marraskuuta 2002, laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen määrittelystä (EYVL L 328, 5.12.2002, s. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2002/90/oj>).

'avustamispaketti'. Siinä vahvistetaan yhteinen määritelmä laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja oleskelussa avustamiseen liittyville rikoksille ja luodaan rikosoikeudelliset puitteet tällaisista rikoksista määrättäville seuraamuksille. Jotta voidaan reagoida muuttuviin suuntauksiin ja tehostaa edelleen näiden rikosten ehkäisemistä ja torjuntaa koskevaa unionin kehystä, nykyistä lainsäädäntökehystä on tarpeen päivittää.

- (3) Eurooppa-neuvoston 9 päivänä helmikuuta 2023 antamissa päätelmissä vahvistettiin tarve tehostaa unionin toimia laittoman muuttoliikkeen ja ihmishenkien menetysten ehkäisemiseksi erityisesti tiivistämällä yhteistyötä lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa ja varmistamalla vahvempi yhteistyö jäsenvaltioiden sekä Europolin, Frontexin ja Eurojustin kanssa. Uudistetussa maahanmuuttajien salakuljetuksen vastaisessa EU:n toimintasuunnitelmassa vuosiksi 2021–2025 esitetään muuttajien salakuljetuksen torjunnan toimintapoliittiset ratkaisut, jotka ovat olennainen osa uudessa muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksessa vahvistettua kokonaisvaltaista lähestymistapaa muuttoliikkeeseen. Siinä esitetään toimia neljällä painopistealueella: tehostettu yhteistyö kumppanimaiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa; muuttajien salakuljettajien rankaiseminen ja muuttajien hyväksikäytön estäminen; yhteistyön vahvistaminen sekä lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten tukeminen ja tietopohjan laajentaminen.
- (4) Laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja oleskelussa avustaminen on rajatylittävä ilmiö, ja unionin ja jäsenvaltioiden tasolla hyväksytyissä toimenpiteissä olisi tunnustettava sen kansainvälinen ulottuvuus. Unionin ja jäsenvaltioiden toimissa olisi sen vuoksi otettava huomioon unionin ja sen jäsenvaltioiden kansainväliset sitoumukset, mukaan lukien sitoumukset, jotka liittyvät kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirjaan maitse, meritse ja ilmaitse tapahtuvan maahanmuuttajien salakuljetuksen kieltämisestä, Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimukseen, kansainväliseen yleissopimukseen ihmishengen turvallisuudesta merellä, kansainväliseen yleissopimukseen etsintä- ja pelastuspalvelusta merellä, Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimukseen lapsen oikeuksista sekä Yhdistyneiden kansakuntien huumausaine- ja kriminaalipolitiikan toimiston työhön.
- (5) Kun otetaan huomioon laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamiseen tähtäävän toiminnan kehitys sekä kansainvälisen oikeuden mukaiset unionin ja jäsenvaltioiden oikeudelliset velvoitteet, asiaan liittyvien rikosten määritelmää olisi lähennettävä edelleen kaikissa jäsenvaltioissa siten, että se kattaa asiaan liittyvän toiminnan kokonaisvaltaisemmin.
- (6) Tällaisen rikollisen toiminnan torjumiseksi on tarpeen määritellä asiaan liittyvät rikokset täsmällisesti ja tarkasti rikosoikeuteen sisältyvien laillisuusperiaatteen ja oikeasuhteisuuden periaatteen mukaisesti ja jotta voidaan puuttua voiton saamiseksi toteutettuun ihmishenkiä vaarantavaan ja ihmisarvoa loukkaavaan rikolliseen toimintaan. Laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta tai unionin alueella oleskelussa avustaminen olisi säädettävä rikoksena rangaistavaksi, jos

⁴ Neuvoston puitepäätos 2002/946/YOS, tehty 28 päivänä marraskuuta 2002, rikosoikeudellisten puitteiden vahvistamisesta laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja maassa oleskelussa avustamisen ehkäisemistä varten (EYVL L 328, 5.12.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/946/oj).

sillä on yhteys tosiasialliseen tai luvattuun taloudelliseen tai aineelliseen etuun. Tällainen toiminta olisi säädettävä rangaistavaksi myös tilanteissa, joissa se erittäin todennäköisesti aiheuttaa vakavaa haittaa rikoksen kohteena olleille kolmansien maiden kansalaisille tai kenelle tahansa muulle henkilölle, vaikka asiaan ei liittyisi taloudellista tai aineellista etua eikä lupausta tällaisesta edusta. Jotta voidaan torjua sellaisten henkilöiden toimintatapoja, jotka julkisesti, esimerkiksi internetin kautta, yllyttävät kolmansien maiden kansalaisia tulemaan unioniin, kulkemaan sen kautta tai oleskelemaan unionin alueella laittomasti, tällainen toiminta on tarpeen säätää rangaistavaksi. Julkiseksi yllyttämiseksi ei tulisi katsoa puolueettoman tiedon tai neuvonnan antamista kolmansien maiden kansalaisille laillisen unioniin tulon ja sen alueella oleskelun edellytyksistä ja kansainvälisestä suojelusta.

- (7) On aiheellista säätää rikosoikeudellisesta vastuusta tilanteessa, jossa asiaan liittyy yhteys taloudelliseen tai aineelliseen etuun tai kun muuttajille aiheutuu erittäin todennäköisesti vakavaa haittaa. Nämä tunnusmerkit eivät yleensä täyty, kun kyseessä on perheenjäsenten keskinäinen apu, humanitaarisen avun antaminen tai ihmisten perustarpeiden tukeminen. Kolmansien maiden kansalaisia ei tulisi asettaa rikosoikeudelliseen vastuuseen tällaisten rikosten kohteeksi joutumisesta. Direktiivin tarkoituksena ei ole myöskään säätää rangaistavaksi perheenjäsenille annettavaa apua eikä toisaalta kolmansien maiden kansalaisille oikeudellisten velvoitteiden mukaisesti annettavaa humanitaarista apua eikä heidän perustarpeidensa tukemista.
- (8) Laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja oleskelussa avustamisen vaikutukset ulottuvat laitton maahantulon kohteena olevaa jäsenvaltiota laajemmalle. Asiaan liittyvien rikosten määrittelyä koskevien vähimmäissääntöjen olisi katettava minkä tahansa jäsenvaltion alueella tapahtuva toiminta, jotta muut kuin laitton maahantulon kohteena olevat jäsenvaltiot voivat ryhtyä toimiin tällaisten rikosten johdosta edellyttäen, että asianomaiset jäsenvaltiot ulottavat lainkäyttövaltansa näihin rikoksiin.
- (9) On tarpeen erottaa toisistaan laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamiseen liittyvä rikos ja törkeät rikokset, jotka aiheuttavat suurempaa haittaa ihmisille ja yhteiskunnalle. Rangaistusten ankaruuden olisi vastattava vakavamman ja haitallisemman toiminnan aiheuttamaa suurempaa yhteiskunnallista huolta, minkä vuoksi törkeistä rikoksista olisi määrättävä ankarampia rikosoikeudellisia rangaistuksia.
- (10) Jäsenvaltioiden olisi sovellettava tätä direktiiviä pakolaisten oikeusasemaa koskevan vuoden 1951 yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna vuonna 1967 tehdyllä New Yorkin pöytäkirjalla, kansainvälisen suojelun saatavuuteen liittyvien velvoitteiden, erityisesti palauttamiskiellon periaatteen, ja perusoikeuksien mukaisesti ja noudattaen niitä kaikilta osin
- (11) Asiaan liittyvistä rikoksista määrättävien rangaistusten olisi oltava tehokkaita, varoittavia ja oikeasuhteisia. Sen vuoksi olisi määritettävä luonnollisten henkilöiden vankeusrangaistuksen enimmäispituuden vähimmäistasot. Koska lisätoimenpiteet ovat usein tehokkaita, niitä olisi voitava käyttää myös rikosoikeudellisissa menettelyissä. Kun otetaan huomioon mahdollinen yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuva riski kolmansien maiden kansalaisista, jotka ovat tehneet tässä direktiivissä

määriteltyjä rikoksia, heidät olisi palautettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/115/EY⁵ tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jos jäsenvaltiot ovat käyttäneet mainitun direktiivin 2 artiklan 2 kohdan b alakohtaa, heidän suoritettuaan vankeusrangaistuksen jossakin jäsenvaltiossa tai jotta he voivat suorittaa vankeusrangaistuksen tai osan siitä kolmannessa maassa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin tai kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettavien suotuisampien säännösten soveltamista. Lisäksi kyseisiä kolmansien maiden kansalaisia olisi kiellettävä palaamasta jäsenvaltioiden alueelle tapauskohtaisesti määritettävänä asianmukaisena ajanjaksona, joka voi olla kaikkein vakavimmissa tapauksissa enintään 10 vuotta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin tai kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettavien suotuisampien säännösten soveltamista. Tämän ei tulisi rajoittaa tuomarien tai tuomioistuinten harkintavaltaa määrätä rikosoikeudellisissa menettelyissä asianmukaisia seuraamuksia yksittäisissä tapauksissa.

- (12) Rikoksen vakavuuden arviointi olisi ulotettava koskemaan myös rikosten yrityksiä, jotka eivät johda laittomaan maahantuloon unionin alueelle. Asiaan liittyvän rikoksen yrityksistä, jotka aiheuttavat yhden tai useamman kolmannen maan kansalaisen kuoleman, olisi määrättävä ankarampia seuraamuksia kuin muuntyyppisistä rikoksen yrityksistä. Tällaisista rikoksen yrityksistä määrättävien rangaistusten enimmäistasoa koskevien vähimmäissääntöjen vahvistaminen unionin tasolla on perusteltua ja oikeasuhteista, kun otetaan huomioon kyseisen rikoksen rajatylittävä ulottuvuus ja se, että rikoksen yritys, joka johtaa kolmansien maiden kansalaisten kuolemaan, vastaa vakavuudeltaan kuolemaan johtanutta tehtyä rikosta.
- (13) Silloin kun kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, oikeushenkilöt olisi saatettava rikosoikeudelliseen vastuuseen laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisesta. Niiden jäsenvaltioiden, joiden kansallisessa lainsäädännössä ei säädetä oikeushenkilöiden rikosoikeudellisesta vastuusta, olisi varmistettava, että niiden hallinnollisissa seuraamusjärjestelmissä säädetään tämän direktiivin mukaisista tehokkaista, varoittavista ja oikeasuhteisista seuraamustyypeistä ja -tasoista, jotta direktiivin tavoitteet voidaan saavuttaa. Niihin olisi liitettävä lisätoimenpiteitä. Jotta voidaan varmistaa, että rikosoikeudellisina ja muina sakkoina määrätty seuraamus on varoittava, niitä määrättäessä olisi otettava huomioon oikeushenkilöiden taloudellinen tilanne ja maailmanlaajuinen liikevaihto.
- (14) Käytännössä määrättyjen seuraamustasojen tehokkuutta olisi edistettävä säätämällä koventamisperusteista, jotka kuvastavat rikoksen vakavuutta. Koventamisperusteisiin olisi sisällytettävä tilanteet, jotka edistävät muuta laitonta toimintaa, kuten hyväksikäyttö, mukaan lukien seksuaalinen riisto, välineellistäminen, henkilöasiakirjojen haltuunotto tai osallistuminen laittomaan työnteekoon.
- (15) Käytännössä määrättyjen seuraamustasojen lähentämistä ja tehokkuutta olisi edistettävä myös yhteisillä lieventämisperusteilla, jotka kuvastavat sitä, missä määrin tässä direktiivissä tarkoitetun rikoksen tehneet luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/115/EY, annettu 16 päivänä joulukuuta 2008, jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi (EUVL L 348, 24.12.2008, s. 98, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj>).

ovat tehneet yhteistyötä toimivaltaisten kansallisten viranomaisten kanssa tällaisen rikoksen tutkinnassa tai havaitsemisessa.

- (16) Jäsenvaltioiden olisi vahvistettava vanhentumisaikoja koskevat säännöt, jotta ne voivat torjua tässä direktiivissä tarkoitettuja rikoksia tuloksellisesti, tämän kuitenkin rajoittamatta sellaisten kansallisten sääntöjen soveltamista, joissa ei aseteta tutkintaa, syytteenpanoa ja täytäntöönpanoa koskevia vanhentumisaikoja.
- (17) Jotta voidaan torjua laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamista, on erittäin tärkeää varmistaa, että rikoshyöty ja rikosentekovälineet, kuten veneet, moottorit ja muut veneiden osat sekä ajoneuvot, takavarikoidaan tehokkaasti. Tätä varten olisi hyödynnettävä kaikilta osin rikoshyödyn ja rikosentekovälineiden jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevia nykyisiä välineitä, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2014/42/EU⁶.
- (18) Kun otetaan huomioon tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten rajatylittävä luonne, laittomaan toimintaan syylistyneiden liikkuvuus ja mahdollisuus rajatylittäviin tutkintatoimiin, on tarpeen vahvistaa säännöt, jotka koskevat jäsenvaltioiden lainkäyttövallan määrittämistä tällaisen toiminnan torjumiseksi tehokkaasti. Jäsenvaltion alueella kokonaan tai osittain tapahtuvan laittoman kauttakulun tai oleskelun olisi mahdollistettava muun kuin ensimmäisen laittoman maahantulon kohteena olleen jäsenvaltion ulottaa lainkäyttövaltansa niihin. Tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten vakavuus ja rajatylittävä luonne edellyttävät lainkäyttövallan ulottamista paitsi luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat kyseisen jäsenvaltion kansalaisia, myös jäsenvaltion alueella vakinaisesti asuviin kolmansien maiden kansalaisiin. Lainkäyttövalta olisi ulotettava oikeushenkilöihin, jotka ovat sijoittautuneet kyseiseen jäsenvaltioon tai joiden harjoittama liiketoiminta tapahtuu kokonaan tai osittain sen alueella. Samoista syistä on tarpeen, että jäsenvaltio ulottaa lainkäyttövaltansa rikoksiin, jotka on tehty kyseisessä jäsenvaltiossa rekisteröidyillä tai sen lipun alla purjehtivilla aluksilla ja ilma-aluksilla. Jäsenvaltioiden, mukaan lukien muut kuin ensimmäisen laittoman maahantulon kohteena olevat jäsenvaltiot, olisi ulotettava lainkäyttövaltansa tässä direktiivissä tarkoitettuihin rikoksiin, jotka johtavat rikoksen kohteena olevien kolmansien maiden kansalaisten maahantuloon kyseiseen jäsenvaltioon, kauttakulkuun sen kautta tai oleskeluun sen alueella.
- (19) Jos kolmannen maan kansalaista avustetaan jäsenvaltion alueelle saapumisessa, asianomaiset jäsenvaltiot saattavat voida ulottaa lainkäyttövaltansa myös tällaisten tekojen yrityksiin, vaikka kolmannen maan kansalainen ei tulisi niiden alueelle. Jäsenvaltioiden olisi ulotettava lainkäyttövaltansa ainakin sellaisiin rikoksen yrityksiin, jotka ovat aiheuttaneet kolmannen maan kansalaisen kuoleman.
- (20) Jos rikos kuuluu useamman kuin yhden jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, asianomaisten jäsenvaltioiden olisi tehtävä yhteistyötä sen määrittämiseksi, millä jäsenvaltiolla on parhaat edellytykset nostaa syyte. Jos asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaiset

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikosentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

viranomaiset päättävät neuvoston puitepäättöksen 2009/948/YOS⁷ mukaisen yhteistyön tai suorien neuvottelujen jälkeen keskittää rikosoikeudelliset menettelyt yhteen jäsenvaltioon siirtämällä rikosoikeudelliset menettelyt, tällaiseen siirtoon olisi sovellettava asetusta (EU).../... [ehdotus asetukseksi rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä]⁸. Tätä varten olisi otettava asianmukaisesti huomioon kyseisen asetuksen 5 artiklassa säädetyt perusteet. Tällaisten perusteiden tärkeysjärjestys ja painoarvo olisi määritettävä kunkin tapauksen tosiseikkojen ja asiasisällön mukaan.

- (21) Laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen torjumiseksi olisi käytettävä sekä rikosoikeudellisia että ennaltaehkäiseviä mekanismeja. Tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten ehkäisyn on määrä supistaa rikosoikeudellisten toimien tarvetta, ja siitä olisi seurattava laajempia myönteisiä vaikutuksia rikosten vähentämiseen. Tällaisilla toimenpiteillä olisi pyrittävä lisäämään yleistä tietoisuutta asiasta, ja niihin olisi sisällyttävä tiedotuskampanjoita sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia. Ne olisi toteutettava yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden, asiaankuuluvien unionin virastojen ja kolmansien maiden kanssa.
- (22) Tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten havaitsemisesta ja tutkinnasta sekä niihin liittyvistä syytetoimista ja tuomioiden antamisesta vastaavien kansallisten viranomaisten resurssit ja täytäntöönpanovaltuudet ovat puutteelliset, mikä vaikeuttaa näiden rikosten tehokasta ehkäisemistä ja niistä rankaisemista. Resurssien puute voi jopa estää viranomaisia toteuttamasta toimia tai rajoittaa täytäntöönpanotoimia niin, että rikoksenteijät voivat välttää vastuunsa tai selvittää rangaistuksella, joka ei vastaa rikoksen vakavuutta. Sen vuoksi olisi säädettävä resursseja ja täytäntöönpanovaltuuksia koskevista vähimmäisvaatimuksista.
- (23) Rikosprosessiketjun toimivuus riippuu erilaisista erityistaidoista. Laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen aiheuttamien haasteiden monimutkaisuus ja tällaisen rikollisuuden luonne edellyttävät kaikkien toimivaltaisten viranomaisten keskuudessa monialaista lähestymistapaa, korkeatasoista oikeudellista ja teknistä asiantuntemusta, taloudellista tukea sekä korkeatasoista koulutusta ja erikoistumista. Jäsenvaltioiden olisi tarjottava niille, joiden tehtävänä on havaita tai tutkia laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamista koskevia rikoksia taikka nostaa niiden perusteella syytteitä tai antaa tuomioita, näiden tehtävien edellyttämää koulutusta.
- (24) Onnistuneen täytäntöönpanon varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi annettava tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten tutkintaa varten käyttöön samanlaiset tehokkaat tutkintakeinot kuin niiden kansallisessa lainsäädännössä on jo otettu käyttöön järjestäytyneen rikollisuuden ja muun vakavan rikollisuuden torjumiseksi, mukaan lukien esimerkiksi telekuuntelu, peitetoimina suoritettava tarkkailu esimerkiksi teknisin laittein sekä pankkitilien valvonta ja muut talousrikostutkintakeinot. Näitä keinoja olisi käytettävä suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja Euroopan unionin perusoikeuskirjaa kaikilta osin noudattaen. Näiden tutkintakeinojen käyttö olisi

⁷ Neuvoston puitepäättös 2009/948/YOS, tehty 30 päivänä marraskuuta 2009, rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltariittien ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta (EUVL L 328, 15.12.2009, s. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2009/948/oj).

⁸ COM(2023) 185 final.

kansallisen lainsäädännön mukaisesti perusteltava tutkittavien rikosten luonteen ja vakavuuden perusteella. Oikeutta henkilötietojen suojaan olisi kunnioitettava.

- (25) Verkkosisältöön, joka on tässä direktiivissä tarkoitettu rikos tai jolla avustetaan tällaisessa rikoksessa, erityisesti internetin kautta tapahtuvaan laittoman maahantulon EU:hun, kauttakulun EU:n kautta ja EU:n alueella oleskelun edistämiseen tai julkiseen niihin yllyttämiseen, sovelletaan laittoman sisällön osalta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/2065⁹ mukaisia toimenpiteitä.
- (26) Jotta laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamista voitaisiin torjua tuloksellisesti, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on kerättävä tarkkoja, yhdenmukaisia ja vertailukelpoisia tietoja tässä direktiivissä tarkoitettujen rikosten laajuudesta ja suuntauksista sekä niiden torjuntatoimista ja toimien tuloksista. Jäsenvaltioiden olisi kerättävä tällaisia rikoksia koskevia tilastotietoja ja toimitettava ne komissiolle. Komission olisi arvioitava säännöllisesti jäsenvaltioiden toimittamia tilastotietoja ja julkaistava arvionsa tulokset. Jäsenvaltioiden olisi kerättävä ja levitettävä säännöllisesti tilastotietoja ja muita tietoja myös tämän direktiivin soveltamisesta, jotta sen täytäntöönpanoa voidaan seurata. Tilastotietojen ja muiden tietojen olisi oltava vertailukelpoisia jäsenvaltioiden välillä, ja ne olisi kerättävä yhteisten vähimmäisvaatimusten mukaisesti.
- (27) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän direktiivin tavoitetta eli laatia vähimmäissääntöjä laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, vaan se voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi.
- (28) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita, mukaan lukien erityisesti ihmisarvon kunnioittaminen ja suojeleminen, oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen kieltäminen, oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, lapsen oikeudet, yhdistymisvapaus, oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen, laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate sekä kaksoisrangaistavuuden kieltäminen.
- (29) Tämän direktiivin tarkoituksena on muuttaa direktiivin 2002/90/EY ja puitepäättöksen 2002/946/YOS säännöksiä ja laajentaa niiden soveltamisalaa. Koska tehtävät muutokset ovat luonteeltaan merkittäviä, direktiivi 2002/90/EY ja puitepäättös 2002/946/YOS olisi selkeyden vuoksi korvattava kokonaisuudessaan niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo.

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) (EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

- (30) Tämä direktiivi ei rajoita Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY¹⁰ eikä EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan erosopimuksen¹¹ soveltamista.
- (31) Irlanti osallistuu tähän direktiiviin Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä, osaksi Euroopan unionia sisällytetystä Schengenin säännöstöstä tehdyssä pöytäkirjassa N:o 19 olevan 5 artiklan 1 kohdan sekä neuvoston päätöksen 2002/192/EY¹² 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti.
- (32) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyssä Tanskan asemasta tehdyssä pöytäkirjassa olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin hyväksymiseen, direktiivi ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan. Koska tällä direktiivillä kehitetään Schengenin säännöstöä, Tanskan olisi päätettävä mainitun pöytäkirjan 4 artiklan mukaisesti kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun neuvosto on hyväksynyt tämän direktiivin, saattaako se direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään.
- (33) Islannin ja Norjan osalta tällä direktiivillä kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joita tarkoitetaan Euroopan unionin neuvoston sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisessä sopimuksessa viimeksi mainittujen osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen¹³ ja jotka kuuluvat neuvoston päätöksen 1999/437/EY¹⁴ 1 artiklan A kohdassa tarkoitettuun alaan.
- (34) Sveitsin osalta tällä direktiivillä kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joita tarkoitetaan Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisessä sopimuksessa Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen¹⁵ ja jotka kuuluvat päätöksen 1999/437/EY 1 artiklan A kohdassa, luettuna yhdessä neuvoston päätöksen 2008/146/EY¹⁶ 3 artiklan kanssa, tarkoitettuun alaan.

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta (EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/38/oj>).

¹¹ Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, 2019/C 384 I/01 (EUVL C 384 I, 12.11.2019, s. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019\(3\)/oj](http://data.europa.eu/eli/treaty/withd_2019(3)/oj)).

¹² Neuvoston päätös 2002/192/EY, tehty 28 päivänä helmikuuta 2002, Irlannin pyynnöstä saada osallistua joihinkin Schengenin säännöstön määräyksiin (EYVL L 64, 7.3.2002, s. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2002/192/oj>).

¹³ EYVL L 176, 10.7.1999, s. 36, ELI: [http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439(1)/oj).

¹⁴ Neuvoston päätös 1999/437/EY, tehty 17 päivänä toukokuuta 1999, tietyistä Euroopan unionin neuvoston, Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä näiden kahden valtion osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen tehdyn sopimuksen yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä (EYVL L 176, 10.7.1999, s. 31, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/437/oj>).

¹⁵ EUVL L 53, 27.2.2008, s. 52.

¹⁶ Neuvoston päätös 2011/350/EU, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2011, Liechtensteinin ruhtinaskunnan liittymisestä Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen, joka koskee Sveitsin valaliiton osallistumista Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja

- (35) Liechtensteinin osalta tällä direktiivillä kehitetään niitä Schengenin säännöstön määräyksiä, joita tarkoitetaan Euroopan unionin, Euroopan yhteisön, Sveitsin valaliiton ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan välisessä pöytäkirjassa Liechtensteinin ruhtinaskunnan liittymisestä Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen Sveitsin valaliiton osallistumisesta Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen¹⁷ ja jotka kuuluvat päätöksen 1999/437/EY 1 artiklan A kohdassa, luettuna yhdessä neuvoston päätöksen 2011/350/EU¹⁸ 3 artiklan kanssa, tarkoitettuun alaan.
- (36) Kyproksen, Bulgarian ja Romanian osalta tämä direktiivi on vuoden 2003 liittymisasiakirjan 3 artiklan 1 kohdassa ja vuoden 2005 liittymisasiakirjan 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu Schengenin säännöstöön perustuva tai muuten siihen liittyvä säädös,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Kohde

Tässä direktiivissä vahvistetaan vähimmäissäännöt, jotka koskevat kolmansien maiden kansalaisten laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja oleskelussa avustamiseen liittyvien rikosten ja seuraamusten määrittelyä, sekä toimenpiteitä tällaisten rikosten ehkäisemiseksi ja torjumiseksi.

2 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1. 'kolmannen maan kansalaisella' henkilöä, joka ei ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu unionin kansalainen ja jolla ei ole Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/399¹⁹ 2 artiklan

kehittämiseen, Euroopan unionin, Euroopan yhteisön, Sveitsin valaliiton ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan välillä tehtävän pöytäkirjan tekemisestä Euroopan unionin puolesta, siltä osin kuin kyse on tarkastusten poistamisesta sisärajoilta ja henkilöiden liikkumisesta rajojen yli (EUVL L 160, 18.6.2011, s. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

¹⁷ EUVL L 160, 18.6.2011, s. 21.

¹⁸ Neuvoston päätös 2011/350/EU, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2011, Liechtensteinin ruhtinaskunnan liittymisestä Euroopan unionin, Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton väliseen sopimukseen, joka koskee Sveitsin valaliiton osallistumista Schengenin säännöstön täytäntöönpanoon, soveltamiseen ja kehittämiseen, Euroopan unionin, Euroopan yhteisön, Sveitsin valaliiton ja Liechtensteinin ruhtinaskunnan välillä tehtävän pöytäkirjan tekemisestä Euroopan unionin puolesta, siltä osin kuin kyse on tarkastusten poistamisesta sisärajoilta ja henkilöiden liikkumisesta rajojen yli (EUVL L 160, 18.6.2011, s. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

¹⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/399, annettu 9 päivänä maaliskuuta 2016, henkilöiden liikkumista rajojen yli koskevasta unionin säännöstöstä (Schengenin rajasäännöstö) (EUVL L 77, 23.3.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/399/oj>).

5 kohdassa tarkoitettua unionin lainsäädännön mukaista oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen;

2. 'ilman huoltajaa olevalla alaikäisellä' alle 18-vuotiaasta kolmannen maan kansalaista, joka saapuu jäsenvaltioiden alueelle ilman hänestä joko asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön tai käytännön mukaan vastuussa olevaa aikuista, niin kauan kuin hän ei tosiasiallisesti ole tällaisen henkilön huostassa, sekä alaikäistä, joka jää ilman huoltajaa sen jälkeen, kun hän on tullut jäsenvaltioiden alueelle;
3. 'oikeushenkilöllä' oikeussubjektia, jolla on tämä asema sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla, ei kuitenkaan valtioita tai julkisyhteisöjä niiden käyttäessä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksia eikä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

3 artikla

Rikokset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmannen maan kansalaisen tarkoituksellinen avustaminen maahantulossa minkä tahansa jäsenvaltion alueelle, kulkemisessa sen kautta tai oleskelemisessa sen alueella vastoin asiaa koskevaa unionin lainsäädäntöä tai kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, kauttakulkua ja oleskelua koskevaa asianomaisen jäsenvaltion lainsäädäntöä säädetään rikoksena rangaistavaksi, jos
 - a) toiminnan toteuttava henkilö pyytää, vastaanottaa tai hyväksyy suoraan tai välillisesti taloudellista tai aineellista etua tai lupauksen siitä tai toteuttaa toiminnan tällaisen edun saamiseksi; tai
 - b) on erittäin todennäköistä, että jollekulle henkilölle aiheutuu vakavaa haittaa.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kolmansien maiden kansalaisten julkinen yllyttäminen maahantuloon minkä tahansa jäsenvaltion alueelle, kauttakulkuun sen kautta tai oleskelemiseen sen alueella vastoin asiaa koskevaa unionin lainsäädäntöä tai kolmansien maiden kansalaisten maahantuloa, kauttakulkua ja oleskelua koskevaa asianomaisen jäsenvaltion lainsäädäntöä säädetään rikoksena rangaistavaksi.

4 artikla

Törkeät rikokset

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3 artiklassa tarkoitettu toiminta säädetään rangaistavaksi törkeänä rikoksena, jos

- a) rikos on tehty osana neuvoston puitepäätöksessä 2008/841/YOS²⁰ tarkoitetun rikollisjärjestön toimintaa;

²⁰ Neuvoston puitepäätös 2008/841/YOS, tehty 24 päivänä lokakuuta 2008, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta (EUVL L 300, 11.11.2008, s. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

b) rikoksella on tahallisesti tai törkeästi huolimattomuudesta aiheutettu vakavaa haittaa rikoksen kohteena olleille kolmansien maiden kansalaisille tai vaarannettu heidän henkensä;

c) rikoksen teossa on käytetty vakavaa väkivaltaa;

d) rikoksen kohteena olleet kolmansien maiden kansalaiset ovat olleet erityisen haavoittuvassa asemassa, kuten ilman huoltajaa olevat alaikäiset;

e) rikos on aiheuttanut rikoksen kohteena olleiden kolmansien maiden kansalaisten kuoleman.

5 artikla

Yllytys, avunanto ja yritys

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yllyttäminen ja avunanto 3 artiklan 1 kohdassa ja 4 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemiseen sekä tällaisen rikoksen yritys ovat rikosoikeudellisesti rangaistavia tekoja.

6 artikla

Luonnollisille henkilöille määrättävät rangaistukset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitetuista rikoksista määrätään rangaistukseksi tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat rikosoikeudelliset rangaistukset.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään kolme vuotta vankeutta.
3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 4 artiklan a–d alakohdassa tarkoitetuista rikoksista määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään kymmenen vuotta vankeutta.
4. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 4 artiklan e alakohdassa tarkoitetuista rikoksista, mukaan lukien kyseisessä säännöksessä tarkoitettujen rikosten yritys, määrättävä enimmäisrangaistus on vähintään 15 vuotta vankeutta.
5. Edellä olevien 1–4 kohdan mukaisesti määrättyjen rikosoikeudellisten rangaistusten lisäksi jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että toimivaltainen viranomainen voi määrätä luonnollisille henkilöille, jotka on tuomittu jostakin 3, 4 tai 5 artiklassa tarkoitettua rikoksesta, rikosoikeudellisia tai muita seuraamuksia tai toimenpiteitä, mukaan lukien
 - a) rikoksen tekemiseen johtanutta toimintaa koskevien lupien tai hyväksyntöjen peruuttaminen tai kielto harjoittaa suoraan tai toisen välityksellä ammattia, jonka harjoittamisen yhteydessä rikos tehtiin;

b) palauttaminen sen jälkeen, kun rangaistus on pantu täytäntöön jäsenvaltiossa, tai määrätyn rangaistuksen tai sen osan suorittamiseksi palauttamisen kohdemaassa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin tai kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettavien suotuisampien säännösten soveltamista;

c) asianmukaiseksi enintään 10 vuoden ajaksi asetettu kielto tulla jäsenvaltioiden alueelle ja oleskella siellä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin tai kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettavien suotuisampien säännösten soveltamista;

d) julkisen rahoituksen epääminen, myös kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen;

e) sakot;

f) rikoshyödyn ja rikoksessa käytettyjen rikoksentekovälineiden jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/42/EU²¹ mukaisesti.

7 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilöt voidaan saattaa vastuuseen 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitetuista rikoksista, jotka on oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön elimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavin perustein:
 - a) valta edustaa oikeushenkilöä;
 - b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta;
 - c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.
2. Jäsenvaltioiden on lisäksi toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettu henkilö on laiminlyönyt ohjaus- tai valvontatehtävänsä siten, että oikeushenkilön alaisuudessa toimiva henkilö on voinut tehdä 3, 4 tai 5 artiklassa tarkoitetun rikoksen oikeushenkilön hyväksi.
3. Se, mitä 1 ja 2 kohdassa säädetään oikeushenkilön vastuusta, ei estä rikosoikeudenkäyntiä sellaista luonnollista henkilöä vastaan, joka on tekijänä, yllyttäjänä tai avunantajana 3, 4 tai 5 artiklassa tarkoitetussa rikoksessa.

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

8 artikla

Oikeushenkilöille määrättävät seuraamukset

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 7 artiklan nojalla vastuussa olevalle oikeushenkilölle määrätään tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraamuksiin tai toimenpiteisiin, joita 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitetuista rikoksista 7 artiklan nojalla vastuussa oleville oikeushenkilöille voidaan määrätä, kuuluvat
 - a) rikosoikeudelliset tai muut sakot;
 - b) oikeuden menettäminen julkisista varoista myönnettäviin etuuksiin, tukiin tai avustuksiin;
 - c) tilapäinen tai pysyvä julkisen rahoituksen epääminen, mukaan lukien kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin sekä avustusten ja käyttöoikeuksien epääminen;
 - d) tilapäinen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa;
 - e) tuomioistuimen valvontaan asettaminen;
 - f) oikeushenkilön purkaminen tuomioistuimen päätöksellä;
 - g) rikoksen tekemiseen käytettyjen tilojen sulkeminen tilapäisesti tai pysyvästi;
 - h) rikoksen tekemiseen johtanutta toimintaa koskevien lupien ja hyväksyntöjen peruuttaminen;
 - i) rikoshyödyn ja rikoksessa käytettyjen rikoksentekovälineiden jäädyttäminen ja menetetyksi tuomitseminen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/42/EU²² mukaisesti.
3. Rikosoikeudellisten ja muiden sakkojen määrän on oltava oikeassa suhteessa toiminnan vakavuuteen sekä kyseisen oikeushenkilön yksilöllisiin, taloudellisiin ja muihin olosuhteisiin. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tällaisten sakkojen enimmäismäärät ovat vähintään seuraavat:
 - a) 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta 3 prosenttia oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta joko rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakkopäätöstä edeltäneellä tilikaudella;

²²

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU, annettu 3 päivänä huhtikuuta 2014, rikoksentekovälineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa (EUVL L 127, 29.4.2014, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj>).

- b) 4 artiklan a–d alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta 5 prosenttia oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta joko rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakkopäätöstä edeltäneellä tilikaudella;
- c) 4 artiklan e alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta 6 prosenttia oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta joko rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakkopäätöstä edeltäneellä tilikaudella.
4. Säättäessään 3 kohdan mukaisista rikosoikeudellisista tai muista sakoista jäsenvaltiot voivat säätää sellaisissa tapauksissa sovellettavista säännöistä, joissa sakon määrää ei ole mahdollista määrittää käyttäen perusteena oikeushenkilön maailmanlaajuisia kokonaisliikevaihtoa joko rikoksen tekemistä edeltäneellä tilikaudella tai sakkopäätöstä edeltäneellä tilikaudella.

9 artikla

Koventamisperusteet

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavia seikkoja voidaan pitää koventamisperusteina 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta:

- a) rikoksen on tehnyt virkamies tehtäviään suorittaessaan;
- b) rikokseen on liittynyt rikoksen kohteena olleiden kolmansien maiden kansalaisten osallistuminen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2009/52/EY²³ tarkoitettuun laittomaan työntekoon tai rikos on johtanut siihen;
- c) rikoksentekijälle on annettu aiemmin lainvoimainen tuomio samanlaisista 3, 4 tai 5 artiklan mukaisista rikoksista;
- d) rikokseen on liittynyt rikoksen kohteena olleen kolmannen maan kansalaisen hyväksikäyttö tai välineellistäminen tai rikos on johtanut niihin;
- e) rikoksen kohteena olevien kolmansien maiden kansalaisten henkilö- tai matkustusasiakirjat on otettu haltuun;
- f) rikoksen teon yhteydessä on kannettu ampuma-asetta.

10 artikla

Lieventämisperusteet

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta lieventämisperusteena voidaan pitää sitä, että

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/52/EY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2009, maassa laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten työnantajiin kohdistettavia seuraamuksia ja toimenpiteitä koskevista vähimmäisvaatimuksista (EUVL L 168, 30.6.2009, s. 24, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/52/oj>).

rikoksentehtäjä toimittaa toimivaltaisille viranomaisille tietoja, joita ne eivät muutoin olisi voineet saada, mikä auttaa niitä

- a) tunnistamaan tai tuomaan oikeuden eteen muita rikoksentehtäjiä tai
- b) löytämään todisteita.

11 artikla

Rikosten vanhentumisajat

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet säätääkseen vanhentumisajan, jonka puitteissa 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkinta, niihin liittyvä syytteenpano, niiden käsittely oikeudenkäynnissä ja tuomioistuimen päätöksen tekeminen on mahdollista riittävän pitkään sen jälkeen kun kyseiset rikokset on tehty, jotta niitä voidaan torjua tehokkaasti.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta rikosten tutkinta, niihin liittyvä syytteenpano, niiden käsittely oikeudenkäynnissä ja tuomioistuimen päätöksen tekeminen on mahdollista
 - a) 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta vähintään seitsemän vuoden ajan rikoksen tekemisestä;
 - b) 4 artiklan a–d alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta vähintään 10 vuoden ajan rikoksen tekemisestä;
 - c) 4 artiklan e alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta, mukaan lukien 4 artiklan e alakohdassa tarkoitetun rikoksen yritykset, vähintään 15 vuoden ajan rikoksen tekemisestä.
3. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että
 - a) vankeusrangaistus, joka on määrätty 3 artiklassa tarkoitetusta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion mukaisesti, voidaan panna täytäntöön vähintään seitsemän vuoden ajan lainvoimaisen tuomion antamisesta;
 - b) vankeusrangaistus, joka on määrätty 4 artiklan a–d alakohdassa tarkoitetusta rikoksesta annetun lainvoimaisen tuomion mukaisesti, voidaan panna täytäntöön vähintään 10 vuoden ajan lainvoimaisen tuomion antamisesta;
 - c) vankeusrangaistus, joka on määrätty 4 artiklan e alakohdassa tarkoitetusta rikoksesta, mukaan lukien 4 artiklan e alakohdassa tarkoitetun rikoksen yritykset, annetun lainvoimaisen tuomion mukaisesti, voidaan panna täytäntöön vähintään 15 vuoden ajan lainvoimaisen tuomion antamisesta.
4. Poiketen siitä, mitä 2 ja 3 kohdassa säädetään, jäsenvaltiot voivat vahvistaa vanhentumisajaksi lyhyemmän ajan, edellyttäen että vanhentumisaika voidaan keskeyttää tiettyjen toimien vuoksi. Tämä aika ei saa olla lyhyempi kuin
 - a) viisi vuotta 3 artiklassa tarkoitettujen rikosten osalta;

- b) kahdeksan vuotta 4 artiklan a–d alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta;
- c) kymmenen vuotta 4 artiklan e alakohdassa tarkoitettujen rikosten osalta, mukaan lukien 4 artiklan e alakohdassa tarkoitettujen rikosten yritykset.

12 artikla

Lainkäyttövalta

1. Kunkin jäsenvaltion on ulotettava lainkäyttövaltansa 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos
 - a) rikos on tehty kokonaan tai osittain sen alueella;
 - b) rikoksentekijä on sen kansalainen tai kolmannen maan kansalainen, jonka vakinainen asuinpaikka on kyseisen jäsenvaltion alueella;
 - c) rikos on tehty sellaisen oikeushenkilön hyväksi,
 - i) joka on sijoittautunut sen alueelle;
 - ii) jonka harjoittama liiketoiminta tapahtuu kokonaan tai osittain sen alueella;
 - d) rikos on tehty aluksella tai ilma-aluksessa, joka on rekisteröity sen alueella tai joka purjehtii sen lipun alla;
 - e) rikos johtaa rikoksen kohteena olleiden kolmansien maiden kansalaisten maahantuloon sen alueelle, kauttakulkuun sen alueen kautta tai oleskeluun sen alueella.
2. Jäsenvaltioiden on ulotettava lainkäyttövaltansa 4 artiklan e alakohdassa tarkoitettujen rikosten yrityksiin, jos teko olisi ollut rikos, johon lainkäyttövalta olisi ulotettu 1 kohdan mukaisesti.
3. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava sen alueen ulkopuolella tehtyjä 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettuja rikoksia koskevien syytetoimien osalta tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen, että sen lainkäyttövalta ei edellytä seuraavien edellytysten täyttymistä:
 - a) kyseiset teot katsotaan rikoksiksi niiden tekopaikassa;
 - b) syyte voidaan nostaa vasta sen jälkeen, kun rikoksen tekopaikkana oleva valtio on toimittanut tietoja.
4. Jos jokin 3, 4 tai 5 artiklassa tarkoitettu rikos kuuluu useamman jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, näiden jäsenvaltioiden on määritettävä yhteistyössä, mikä jäsenvaltio ottaa rikosoikeudelliset menettelyt hoitaakseen. Asia on tarvittaessa annettava Eurojustin käsiteltäväksi puitepäätöksen 2009/948/YOS 12 artiklan mukaisesti.

13 artikla

Ennaltaehkäisy

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava aiheellisia toimia, kuten tiedotus- ja valistuskampanjoita sekä tutkimus- ja koulutusohjelmia, joiden tavoitteena on lisätä yleistä tietoisuutta sekä vähentää 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten tekemistä.
2. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa toteutettava tarvittavat toimenpiteet 1 kohdassa tarkoitettujen toimien toteuttamiseksi yhteistyössä muiden jäsenvaltioiden, asiaankuuluvien unionin virastojen ja kolmansien maiden kanssa.

14 artikla

Resurssit

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten havaitsemisesta, tutkinnasta, niihin liittyvästä syyteeseenpanosta ja niitä koskevien tuomioiden antamisesta vastaavilla jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla on riittävästi pätevää henkilöstöä ja riittävät taloudelliset, tekniset ja teknologiset resurssit tämän direktiivin täytäntöönpanoon liittyvien tehtäviensä tehokasta hoitamista varten.

15 artikla

Koulutus

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen henkilöstön sekä 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkinnasta ja niihin liittyvistä menettelyistä vastaavien viranomaisten henkilöstön erityiskoulutukseen on käytettävissä riittävät resurssit ja että sitä järjestetään säännöllisesti.
2. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tuomareille, syyttäjille, lainvalvontaviranomaisten ja oikeuslaitoksen henkilöstölle sekä rikosoikeudellisiin menettelyihin ja tutkintaan osallistuvalle toimivaltaisten viranomaisten henkilöstölle annetaan tämän direktiivin tavoitteisiin liittyvää erityiskoulutusta, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomioistuinten riippumattomuutta.

16 artikla

Tutkintakeinot

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten tutkintaa ja niitä koskevia syytetoimia varten on käytettävissä tehokkaat ja oikeasuhteiset tutkintakeinot. Näihin keinoihin on tarvittaessa sisällyttävä sellaisia erityisiä tutkintakeinoja, joita käytetään esimerkiksi järjestäytyneen rikollisuuden tai muiden vakavien rikosten torjunnassa.

Tiedonkeruu ja tilastot

1. Jäsenvaltioiden on kerättävä tilastotietoja, jotka on eritelty 3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettujen rikosten tyyppien mukaan.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tilastotietojen on sisällettävä ainakin seuraavat:
 - a) kyseisen rikoksen kohteena olleiden kolmansien maiden kansalaisten lukumäärä eriteltynä kansalaisuuden, sukupuolen ja iän (lapsi/aikuinen) mukaan;
 - b) tapauksia koskevien rikostutkintojen keskimääräinen kesto;
 - c) niiden luonnollisten henkilöiden lukumäärä, jotka on asetettu syytteeseen tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista, eriteltynä sukupuolen ja kansalaisuuden mukaan;
 - d) niiden oikeushenkilöiden lukumäärä, jotka on asetettu syytteeseen tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista, eriteltynä sijoittautumispaikan mukaan;
 - e) syyttäjälaitosten päätösten lukumäärä eriteltynä päätöstyypin mukaan (pätös syytteen nostamisesta tai syyttämättä jättämisestä);
 - f) tuomioistuinten lainvoimaisten päätösten lukumäärä eriteltynä päätöstyypin mukaan (tuomio, vapauttava tuomio, hylkääminen asiakysymyksen osalta tai muista syistä, mukaan lukien tuomioistuinten ulkopuoliset sovitteluratkaisut);
 - g) niiden luonnollisten henkilöiden lukumäärä, jotka on tuomittu tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista, eriteltynä sukupuolen ja kansalaisuuden mukaan;
 - h) niiden luonnollisten henkilöiden lukumäärä, joille on määrätty rangaistuksia, eriteltynä rangaistuksen tyyppin ja tason (vankeus, sakot, muut), sukupuolen ja kansalaisuuden mukaan;
 - i) niiden oikeushenkilöiden lukumäärä, jotka on tuomittu tässä direktiivissä tarkoitetuista rikoksista ja joille on määrätty seuraamuksia;
 - j) niiden oikeushenkilöiden lukumäärä, joille on määrätty seuraamuksia, eriteltynä sijoittautumispaikan ja seuraamustyyppin mukaan (sakot, muut);
 - k) tuomioistuinmenettelyjen keskimääräinen kesto ensimmäisessä oikeusasteessa, toisessa oikeusasteessa ja ylimmässä oikeusasteessa.
3. Jäsenvaltioiden on julkaistava vuosittain heinäkuun 1 päivään mennessä edellistä vuotta koskevat 2 kohdassa tarkoitetut tilastotiedot koneellisesti luettavassa ja eritellyssä muodossa ja toimitettava ne komissiolle.

18 artikla

Direktiivin 2002/90/EY ja puitepäättöksen 2002/946/YOS korvaaminen

1. Korvataan direktiivi 2002/90/EY ja puitepäättös 2002/946/YOS niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, tämän kuitenkaan vaikuttamatta näiden jäsenvaltioiden velvollisuuksiin noudattaa määräaika, jonka kuluessa niiden on saatettava mainitut säädökset osaksi kansallista lainsäädäntöä.
2. Niiden jäsenvaltioiden osalta, joita tämä direktiivi sitoo, viittauksia direktiiviin 2002/90/EY ja puitepäättökseen 2002/946/YOS pidetään viittauksina tähän direktiiviin.

19 artikla

Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [*yhden vuoden kuluttua tämän direktiivin voimaantulosta*]. Niiden on viipymättä toimitettava nämä säännökset kirjallisina komissiolle.
2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säännöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne julkaistaan virallisesti. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.
3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä säännellyistä kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

20 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

21 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu jäsenvaltioille perussopimusten mukaisesti.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta
Puhemies

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja